

PANSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
tel. 74 84 775 68 do 70
ul. Armii Krajowej 35c, 58-302 Wałbrzych
(1)

INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO MIASTA WAŁBRZYCH

za 2021 rok

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Wałbrzychu

Małgorzata Bąk

Wałbrzych, dnia 21 marca 2022 r.

Wstęp

Poniższe opracowanie obejmuje wyniki kontroli przeprowadzone w 2021 roku na terenie miasta Wałbrzycha objętego nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu.

Ogółem liczba obiektów podlegających kontroli w mieście Wałbrzychu wynosiła 2014, w powiecie 1316.

Działalność kontrolno-represyjna oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie miasta Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego łącznie:

Liczba kontroli/wizytacji	Liczba decyzji merytorycznych	Liczba decyzji płatniczych	Nalożono mandatów ogółem	na kwotę złotych	Liczba wydanych postanowień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków o ukaranie
14369	579	247	83	18850,00	169	6	2

Liczba wykonanych badań	Liczba oznaczeń chemicznych	Liczba oznaczeń fizycznych	Liczba oznaczeń mikrobiologicznych
3633	495	1581	5616

Ponadto w 2021 roku w mieście Wałbrzychu i powiecie wałbrzyskim nałożono 32 kary pieniężne na kwotę 174100,00 zł.

Zgodnie z wydawanymi przez Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu zarządzeniami, ze względu na wprowadzony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii, wszyscy pracownicy PSSE w Wałbrzychu zostali zaangażowani do pracy przy przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS-CoV-2 na terenie miasta Wałbrzycha i powiatu wałbrzyskiego. Przedstawiciele PPIS w Wałbrzychu oprócz kontroli wynikających z Ustawy o PIS, wykonywali również kontrole w zakresie odnoszącym się do oceny spełnienia zasad związanych z przeciwdziałaniem zakażeniom wirusem SARS-CoV-2, zawartych w obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych właściwych dla prowadzonej działalności ministerstw, sporządzonych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym.

W opracowaniu ujęto:

I.	Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.....	4
II.	Ocena zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha	
1.	Charakterystyka zaopatrzenia w wodę.....	6
2.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia.....	7
3.	Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody.....	7
III.	Zagrożenie środowiska pracy z uwzględnieniem chorób zawodowych:	
1.	Ocena środowiska pracy.....	8
2.	Nadzór nad chemikaliami	14
3.	Ocena narażenia zawodowego.....	15
4.	Choroby zawodowe.....	16
5.	Środki zastępcze.....	18
6.	Promocja zdrowia.....	19
7.	COVID-19.....	20
IV.	Placówki nauczania i wychowania.....	22
V.	Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	28
VI.	Sytuacja epidemiologiczna i podmioty lecznicze.....	32
VII.	Ocena wymagań sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej	
1.	Obiekty rekreacji wodnej.....	35
2.	Hotele i inne obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	39
3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej.....	39
4.	Obiekty małej infrastruktury	40
	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	41

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2021 roku, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowano działania obejmujące:

- zajmowanie stanowisk w sprawach projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i opinii dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia;

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami higieniczno-sanitarnymi udzielania świadczeń zdrowotnych i warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia przy wydawaniu opinii na wniosek organu administracji architektoniczno - budowlanej czy na wniosek zainteresowanego podmiotu, na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów objętych nadzorem bieżącym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu.

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydał:

- 3 opinie dotyczące projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- 12 opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- 1 opinię dotyczącą środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, w tym brak opinii negatywnych;
- 11 opinii dotyczących uzgodnienia dokumentacji projektowej;
- 18 opinii dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, w tym brak opinii zgłaszających sprzeciw czy stwierdzających niespełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- 13 opinii w sprawach niewymienionych powyżej.

Przeprowadzono 31 kontroli.

Stan sanitarny nadzorowanego terenu w zakresie obejmującym działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ulega sukcesywnej poprawie.

Współpracę z działami merytorycznymi stacji, władzami samorządowymi i państwowymi można uznać za dobrą, służącą właściwej ocenie rozpatrywanych spraw.

Oceniając stan bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanego terenu należy stwierdzić, że w minionym roku nie odnotowano spraw budzących konflikty społeczne. Podczas rozpatrywania spraw uwaga skierowana była na uzasadniony interes osób trzecich i stron postępowania, a także ochronę środowiska naturalnego we wszystkich jego komponentach.

Inwestycje realizowane ze środków UE, przez gminy oraz prywatnych inwestorów, pozyskujących te środki, opiniowane/uzgadniane były bez zbędnej zwłoki przy zaangażowaniu inwestorów i stron postępowania,

Prowadzona jest stała współpraca z działami merytorycznymi oraz z petentami w zakresie poprawy stanu sanitarnego istniejących obiektów użyteczności publicznej w tym bazy gastronomicznej i turystycznej, usługowej oraz placówek kultury, oświaty i wychowania.

Powyższe miało na celu osiągnięcie założonych wymagań sanitarnych w procesie sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie nadzorowanym.

W minionym roku cele te zostały osiągnięte.

II. Ocena zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha

Na podstawie art. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2020 r. poz. 2028) przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno zapewnić należyłą jakość dostarczanej wody w sposób ciągły i niezawodny oraz badać jej jakość w ramach kontroli wewnętrznej. W myśl § 6 i § 7 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej są zobowiązane do prowadzenia kontroli wewnętrznej jakości wody, która obejmuje:

- prowadzenie badań jakości wody w zakresie parametrów grupy A i grupy B oraz każdorazowo po wystąpieniu okoliczności powodujących zmianę jakości wody (np. awaria, powódź, wymiana instalacji, susza, intensywne opady deszczu),
- informowanie właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wójta (burmistrza, prezydenta) o przekroczeniach oraz o planowanych działaniach naprawczych i terminie ich realizacji,
- ustalenie w porozumieniu z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym punktów pobierania próbek wody oraz częstotliwości ich pobierania,
- informowanie konsumentów wody o przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody oraz o związanych z nimi zagrożeniach zdrowotnych.

Rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zobowiązuje również do prowadzenia kontroli wewnętrznej podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej – dla mniej niż 50 osób lub mniej niż 10 m³/db. Zakres prowadzonych badań oraz częstotliwość poboru próbek wody dla tych obiektów należy uzgodnić z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym.

Powyższe rozporządzenie jednoznacznie wskazuje, że odpowiedzialność za jakość dostarczanej wody spoczywa na jej producencie, natomiast organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą nadzór sanitarny w tym zakresie.

1. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Wałbrzych zaopatrywane jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 4 (w październiku 2021 r. włączono do eksploatacji podziemne ujęcie wody „Szyb Pokój przy ul. Włociańskiej 10d w Jedlinie -Zdroju, zaopatrujące także Wałbrzych – dzielnicę Rusinowa, Poniatów oraz w części Podgórze, Nowe Miasto i Stary Zdrój).
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 19.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 111 000 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 22 000 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 2 ujęcia powierzchniowe „Mała Woda” – ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrzniku oraz staw infiltracyjny Ptaszków I, będący częścią ujęcia Marciszów Górny,
 - 7 podziemnych znajdujących się w Marciszowie (2 ujęcia – Marciszów Górny i Dolny), Gorzeszowie (obszar powiatu kamiennogórskiego), Unisławiu Śląskim, Czarnym Borze, Starym Lesieńcu (Boguszów-Gorce) i Jedlinie-Zdroju (uruchomione w październiku 2021 r. szybowe ujęcie „Szyb Pokój” przy ul. Włociańskiej 10d, które przejęło zaopatrzenie części obszaru strefy Wałbrzych 6 i Wałbrzych 1, tj. dzielnic Poniatów i Rusinowa oraz we fragmencie Podgórze, Nowego Miasta i Starego Zdroju).
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie „Mała Woda” w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcia w Gorzeszowie, Czarnym Borze, Starym Lesieńcu – brak uzdatniania,
 - ujęcie w Marciszowie Górnym – dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie „Szyb Pokój” w Jedlinie-Zdroju – napowietrzanie, filtracja kontaktowa w filtrach otwartych, filtracja ciśnieniowa, dezynfekcja promieniami UV i podchlorynem sodu,
 - pozostałe ujęcia – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - do sieci wodociągowej w dzielnicach Nowe Miasto, Biały Kamień, Konradów, Sobięcin, Podgórze, Glinik Stary oraz Podzamcze dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w dzielnicach posiadających stare rury wodociągowe, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2021 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha pobrano:

- 77 próbek wody do badań bakteriologicznych (53 w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 18 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 6 próbek rekontrolnych),
- 78 próbek wody do badań fizykochemicznych (53 w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 18 w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 7 próbek rekontrolnych),
- w tym 4 do badań w zakresie parametrów grupy B.

Jakość wody kwestionowano w 4 próbkach wody (2 pobranych w ramach kontroli PIS oraz 2 w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego):

- w 2 z sieci wodociągowej przy ul. Palisadowej 48 w Wałbrzychu ze względu na przekroczenie wartości zalecanej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C (2 razy >300 jtk),
- w 2 z sieci wodociągowej przy ul. Zachodniej 17 i ul. Piotrowskiego 2 w Wałbrzychu ze względu na przekroczenie wartości parametrycznej żelaza (odpowiednio: 490 i 414 µg/l).

3. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2021 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta Wałbrzycha zanotowano dwukrotne bakteriologiczne zanieczyszczenie wody i dwukrotne przekroczenie wartości parametrycznych wskaźników fizykochemicznych, skutkujące w każdym przypadku stwierdzeniem warunkowej przydatności wody do spożycia.

W przypadku przekroczenia wartości parametrycznej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C we wskazanym punkcie pobierania próbek niezwłocznie podjęto działania naprawcze, skutkujące poprawą mikrobiologicznej jakości wody.

Poprawę jakości wody w zakresie stężenia żelaza przy ul. Zachodniej 17 i przy ul. Piotrowskiego 2 w Wałbrzych osiągnięto przed wydaniem decyzji administracyjnej w powyższej sprawie.

Parametr ogólna liczba mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane są z tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Żelazo nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla konsumentów, niemniej jednak ma istotne znaczenie dla akceptowalności wody. W rozpatrywanym przypadku, jak podaje zarządca wodociągu, żelazo pojawia się w wodzie do picia w wyniku jej wtórnego zanieczyszczenia osadami wypłukiwanymi ze ścianek przewodów. Podwyższona zawartość żelaza w sieci wodociągowej może spowodować: rozwój nitkowatych bakterii żelazistych, zmianę smaku wody, wzrost jej mętności i barwy, powstawanie plam na urządzeniach sanitarnych, pranej bieliznie, a w czasie gotowania wpływa na zmianę cech fizycznych oraz apetyczność potraw.

Zalecane jest, aby po dłuższym nieużywaniu kranów odkręcić kurki i umożliwić przez kilka minut swobodny wypływ wody, w celu usunięcia wody stagnującej w przewodach wodociągowych.

Poza wskazanymi wyżej nieprawidłowościami nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie miasta Wałbrzycha była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Od października 2021 r. wprowadzono zaopatrzenie części miasta z nowo otwartego szybowego ujęcia wód podziemnych „Szyb Pokój” przy ul. Włociańskiej 10d w Jedlinie-Zdroju. Dotyczy to dzielnic Poniatów i Rusinowa oraz częściowo Podgórze, Nowego Miasta i Starego Zdroju. Dostarczana z wyżej wymienionego ujęcia woda była wielokrotnie oceniana przez PPIS jako bezpieczna dla konsumentów i nadająca się do spożycia przez ludzi (w ramach nadzoru sanitarnego PIS i kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego pobrano próbki do badań w rozszerzonym zakresie parametrów bakteriologicznych i fizykochemicznych, a także w zakresie wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych – w sumie 6 próbek wody), natomiast charakteryzuje się podwyższoną (w porównaniu z dotychczas dostarczaną wodą) twardością, czyli sumarycznym stężeniem wapnia i magnezu. Zanotowane wartości twardości w dotychczas zbadanych próbkach z ujęcia lub sieci na terenie miasta Wałbrzycha wyniosły 384, 416 i 373 mg/l CaCO₃, przy wartości zalecanej 60 – 500 mg/l, określonej w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294). Oznacza to, że dostarczana woda jest wodą twardą i jako taka może wpływać na smak przygotowywanych na niej napojów i potraw (parametry organoleptyczne), a także powodować odkładanie się osadów na naczyniach podczas gotowania (co prowadzi jednocześnie do zmiękczenia wody). Twarda woda zwiększa również zużycie środków utrzymania czystości i higieny.

Z drugiej strony spożywanie twardej wody może mieć pozytywne znaczenie dla zdrowia ludzkiego, analogicznie jak suplementowanie się wysoko zmineralizowaną wodą mineralną, stąd też wyznaczenie dla twardości wartości zalecanej ze względów zdrowotnych oznacza, że jest to wartość pożądana dla zdrowia ludzkiego. W przypadku wody z ujęcia „Szyb Pokój”, stężenie magnezu wynosiło 54,7; 63,6 i 53,5 mg/l, a wapnia 63,7 i 61,3 mg/l. W cytowanym przepisie prawnym nie określono zalecanej wartości dla wapnia, natomiast zalecany zakres stężenia magnezu został ustalony w granicach 7 – 125 mg/l.

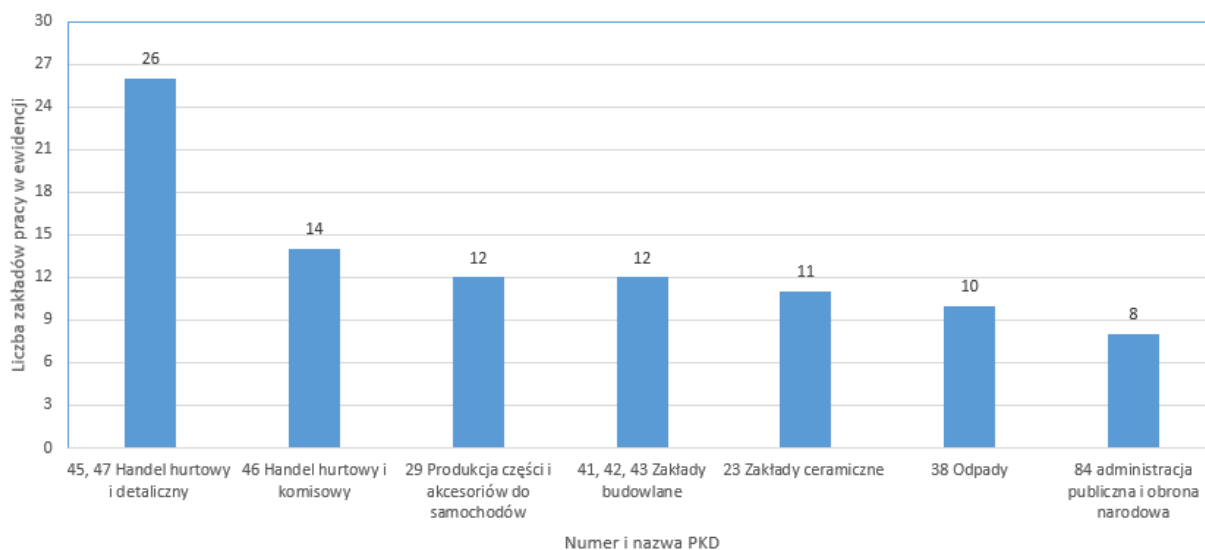
III. Zagrożenie środowiska pracy z uwzględnieniem chorób zawodowych – m. Wałbrzych – za 2021 r.

1. Ocena środowiska pracy

W ewidencji Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu na dzień 31 grudnia 2021 r. ujętych było 171 zakładów pracy funkcjonujących na terenie miasta Wałbrzych. Nadzorem objęto 18 086 pracowników. Dominujące pod względem liczby zakładów pracy branże, to:

- PKD 45, 47 – handel hurtowy i detaliczny (26 zakładów pracy),
- PKD 46 – handel hurtowy i komisowy (14 zakładów pracy),
- PKD 41, 42, 43 – zakłady budowlane (12 zakładów pracy),
- PKD 23 – zakłady ceramiczne (11 zakładów pracy),
- PKD 29 – produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych (12 z. pracy),
- PKD 38 – zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów (10 zakładów pracy),
- PKD 84 – administracja publiczna (8 zakładów pracy).

Najliczniejsza grupa obiektów w ewidencji Oddziału Higieny Pracy
- Miasto Wałbrzych, 2021 r.

Rys. 1 Najliczniejsza grupa obiektów w ewidencji Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu – dot. Miasta Wałbrzych w 2021 r. Opracowanie własne.

W 2021 r. przeprowadzono w zakładach pracy na terenie Miasta Wałbrzycha **76 kontrole sanitarnych** z zakresu warunków higieny pracy, podczas których **skontrolowano 65 zakładów pracy, zatrudniających łącznie 18 086 pracowników; 30 kontrole wykazało nieprawidłowości w 26 zakładach pracy.**

Kontrole są planowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w Zarządzeniu nr 09/DYR/18 Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie stosowania ustawy Prawo Przedsiębiorców, sposobu przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców oraz przyjęcia schematu procedury kontroli realizowanej przez PPIS w Wałbrzychu. Ponadto kontrole są planowane zgodnie z wewnętrzną procedurą obowiązującą w Oddziale Higieny Pracy stanowiącą załącznik nr 2 do ww. Zarządzenia Dyrektora PSSE w Wałbrzychu.

Kontrole przeprowadzono w zakładach o największych zagrożeniach zawodowych, budzących zastrzeżenia pod względem sanitarno-technicznym oraz w tych, w których wyniki badań środowiskowych czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy odbiegały od wymagań określonych przepisami. Kontynuowano nadzór nad zakładami pracy, w których pracownicy pracują w ekspozycji na substancje, ich mieszaniny, czynniki lub

procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, a także nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami – poprzez kontrole podmiotów zajmujących się obrotem chemikaliami lub stosujących chemikalia w działalności zawodowej.

Kontrole przeprowadzone w 2021 r. uwzględniały m.in. takie zagadnienia, jak:

- stan sanitarny i techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- aktualność badań lekarskich pracowników,
- posiadanie aktualnych wyników z monitoringu środowiska pracy,
- wydawanie pracownikom odzieży ochronnej i roboczej,
- utrzymywanie w normach higienicznych stężeń i natężeń czynników szkodliwych,
- ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych i biologicznych,
- nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi.

Kontrole prowadzone w nadzorowanych zakładach pracy wykazywały szereg uchybień higieniczno-sanitarnych w zakresie warunków higieny pracy. Do ważnych nieprawidłowości należały:

- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – w 61% skontrolowanych zakładów (16 zakładów),
- brak oceny ryzyka zawodowego lub niepełna ocena ryzyka zawodowego – w 50% skontrolowanych zakładów (13 zakładów),
- uchybienia w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów – w 61% skontrolowanych zakładów (16 zakładów),
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – w 38% skontrolowanych zakładów (10 zakładów),
- uchybienia w zakresie czynników biologicznych środowiska pracy – w 8% skontrolowanych zakładów pracy (2 zakłady),
- uchybienia w zakresie produktów biobójczych - w 8% skontrolowanych zakładów pracy (2 zakłady),
- uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy – w 12% skontrolowanych zakładów pracy (3 zakłady),
- brak rejestru czynników szkodliwych – w 15% skontrolowanych zakładów pracy (4 zakłady),
- brak aktualnych badań lekarskich – w 4% skontrolowanych zakładów pracy (1 zakład).

W związku z powyższym wydano ogółem 55 decyzji administracyjnych, w tym:

17 decyzji z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego zawierających 149 nakazy,
4 decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków,
1 decyzję umarzającą,
0 decyzji wygaszających,
oraz 24 decyzje płatnicze.

Decyzje administracyjne z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego dotyczyły:

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy,
- obniżenia do obowiązującego normatywu higienicznego stężeń i natężeń czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy,
- doprowadzenia do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,
- dokonania weryfikacji i aktualizacji dokumentacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy,
- opracowania oraz udostępnienia pracownikom instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy,
- sporządzenia spisu substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych stosowanych w zakładzie pracy,
- zapewnienia ustępów dla wszystkich pracowników zatrudnionych na otwartej przestrzeni poza terenem zakładu pracy uwzględniając wymagania określone w §25, §27 Załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.),
- zapewnienia bezpośredniego ogrzewanego połączenia pomiędzy szatnią podstawową zlokalizowaną na terenie zakładu pracy, a umywalnią znajdującą się w budynku mieszkalnym,
- zapewnienia w pobliżu miejsca wykonywania pracy pomieszczenia umożliwiającego schronienie się przed opadami deszczu, ogrzanie się oraz zmianę odzieży uwzględniając szczegółowe wymagania określone w §44 Załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.),
- zainstalowania natrysków ratunkowych do obmycia całego ciała uwzględniając wymagania określone w § 103 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.),
- uzupełnienia rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy o wszystkie posiadane wyniki badań i pomiarów,
- sporządzenia i wprowadzenia w życie na stanowiskach pracy, na których osiągnięto lub przekroczono w środowisku pracy wartości NDN hałasu program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas lub drgania mechaniczne zgodnie z wymogami określonymi w § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz.U. z 2005 r., Nr 157, poz. 1318),
- dokonania aktualnego doboru ochronników słuchu na stanowiskach pracy, na których osiągnięto lub przekroczono wartości NDN dla hałasu,
- oznaczenia znakami bezpieczeństwa miejsc pracy, w których wielkości charakteryzujące hałas w środowisku pracy przekraczają wartości NDN,
- założenia rejestru chorób zawodowych oraz zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej,

- przesłania zawiadomienia o skutkach choroby zawodowej do instytutu medycyny pracy oraz do właściwego państwowego inspektora sanitarnego w zakresie decyzji wydanej przez PPIS w Wałbrzychu,
- uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego pracowników na stanowiskach pracy, na których występuje narażenie na hałas i/lub drgania mechaniczne wszystkich elementów, określonych w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz.U. Nr 157, poz. 1318),
- uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego pracowników na stanowiskach pracy, na których występuje narażenie na czynniki chemiczne wszystkich elementów, określonych w § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1488),
- uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego elementów, o których mowa w § 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. Nr 81, poz. 716),
- zapewnienia odpowiednich opakowań do przechowywania substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych oraz dokonania ich oznakowania zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2289) oraz § 94 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.),
- zapewnienia oddzielenia wszystkich stanowisk spawalniczych przegrodami lub parawanami wykonanymi z materiału niepalnego lub trudno zapalnego o wysokości co najmniej 2 metrów z zachowaniem przy podłodze szczeliny wentylacyjnej,
- zapewnienia wysokości pomieszczenia spawalni w wielkości co najmniej 3,75 metra,
- na stanowiskach pracy zapewnić odpowiednią wentylację ogólną i stanowiskową,
- w szatniach pracowniczych zapewnić miejsca siedzące dla co najmniej 50% zatrudnionych na najliczniejszej zmianie,
- w szatniach pracowniczych zapewnić szerokość przejść między dwoma rzędami szaf oraz głównych przejść komunikacyjnych nie mniejszą niż 1,5 m,
- w szatniach pracowniczych zapewnić szerokość przejść między rzędami szaf a ścianą nie mniejszą niż 1,1 m,
- poinformowania wykonawców o wszystkich zagrożeniach występujących w środowisku pracy w ramach art. 208 § 3 w związku z art. 207¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 z późn. zm.),
- zapewnienia na hali produkcyjnej odpowiednich ciągów komunikacyjnych oraz dróg transportowych, z uwzględnieniem wymagań określonych w § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. 2003 nr 169 poz. 1650 z późn. zm.),
- zapewnienia właściwego sposobu magazynowania oraz składowania substancji chemicznych niebezpiecznych i ich mieszanin spełniającego wymagania określone w ich

- kartach charakterystyk, w tym z zapewnieniem stałego monitoringu temperatury ich składowania, odpowiedniej wentylacji miejsca ich składowania, kontroli wilgotności tego miejsca, ochrony przed bezpośrednim światłem słonecznym, działań zapobiegających wyładowaniom elektrostatycznym, odpowiedniego oddzielenia o źródeł zapłonu,
- zapewnienia na stanowiskach pracy narażonych na opary stosowanych substancji chemicznych niebezpiecznych i ich mieszanin, narzędzi nieiskrzących oraz podjęcia innych działań zapobiegających wyładowaniom elektrostatycznym,
 - oznakowania stosowanych substancji chemicznych niebezpiecznych i ich mieszanin zgodnie z rozporządzeniem (WE) 1272/2008 (CLP),
 - dokonania prawidłowego doboru i wyposażenia pracowników w obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej pod względem spełnienia wymogów dotyczących ochrony przed wyładowaniami elektrostatycznymi,
 - wstrzymania udostępniania na rynku produktów do czasu uzyskania stosownego pozwolenia na obrót produktem biobójczym albo oznakowania tego produktu w sposób nie sugerujący właściwości biobójczych,
 - założenia i prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
 - przekazania informacji dotyczącej czynników rakotwórczych w środowisku pracy Dolnośląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu we Wrocławiu oraz Okręgowemu Inspektorowi Pracy we Wrocławiu zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 1117 z późn. zm.),
 - przeprowadzenia profilaktycznych badań lekarskich o których mowa w art. 229 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 z późn. zm.),
 - przeprowadzenia okresowego szkolenia pracowników w zakresie: ryzyka dla zdrowia wynikającego z oceny narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i dodatkowego ryzyka wynikającego z palenia tytoniu oraz środków ostrożności, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia narażenia; wymagań higienicznych, które powinny być spełnione w celu ograniczenia narażenia; konieczności używania środków ochrony indywidualnej, w tym odzieży ochronnej; działań zapobiegających wypadkom oraz koniecznych do podjęcia przez pracowników, podczas działań ratowniczych oraz wypadków, dot. pracowników zajmujących stanowiska robotnicze: pracownik stacji paliw,
 - zutylizowania substancji i mieszanin chemicznych dla których upłynął wskazany przez producenta termin ważności,
 - założenia i prowadzenia rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia,
 - założenia i prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia,

- założenia i prowadzenia karty ewidencji przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, które należy prowadzić oddzielnie dla każdego pracownika,
- zapewnienia środków do udzielania pierwszej pomocy,
- wyposażenia szatni w szafy przeznaczone do indywidualnego użytku każdego pracownika,
- zapewnienia indywidualnych zamykanych szafek przeznaczonych do przechowywania w higienicznych warunkach własnego posiłku pracowników

Decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków dotyczyły:

- doprowadzenia do należytego stanu higieniczno-sanitarnego ścian oraz sufitów w pomieszczeniach pracy (dot. 1 zakładu pracy)
- zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w pomieszczeniach PDOZ, zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitu w pomieszczeniu dyżurki, zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian w ciągu komunikacyjnym na parterze w budynku komisariatu, zapewnienia właściwego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitu w pomieszczeniu umywalni (dot. 1 zakładu pracy)

W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS w Wałbrzychu ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników, a także stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalno-sanitarnego.

2. Nadzór nad chemikaliami

Różne substancje chemiczne i ich mieszaniny stosowane są w działalności wielu zakładów pracy na terenie miasta Wałbrzycha, co powoduje określone zagrożenia dla zdrowia pracowników. W ewidencji PSSE w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzycha znajduje się 3 producentów, 1 importer oraz 25 podmiotów wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne.

W ramach nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami w 2021 r. przeprowadzono **14 kontroli w 13 zakładach pracy**, zatrudniających łącznie **7521 pracowników**; **5 kontroli wykazało nieprawidłowości w 4 zakładach pracy**.

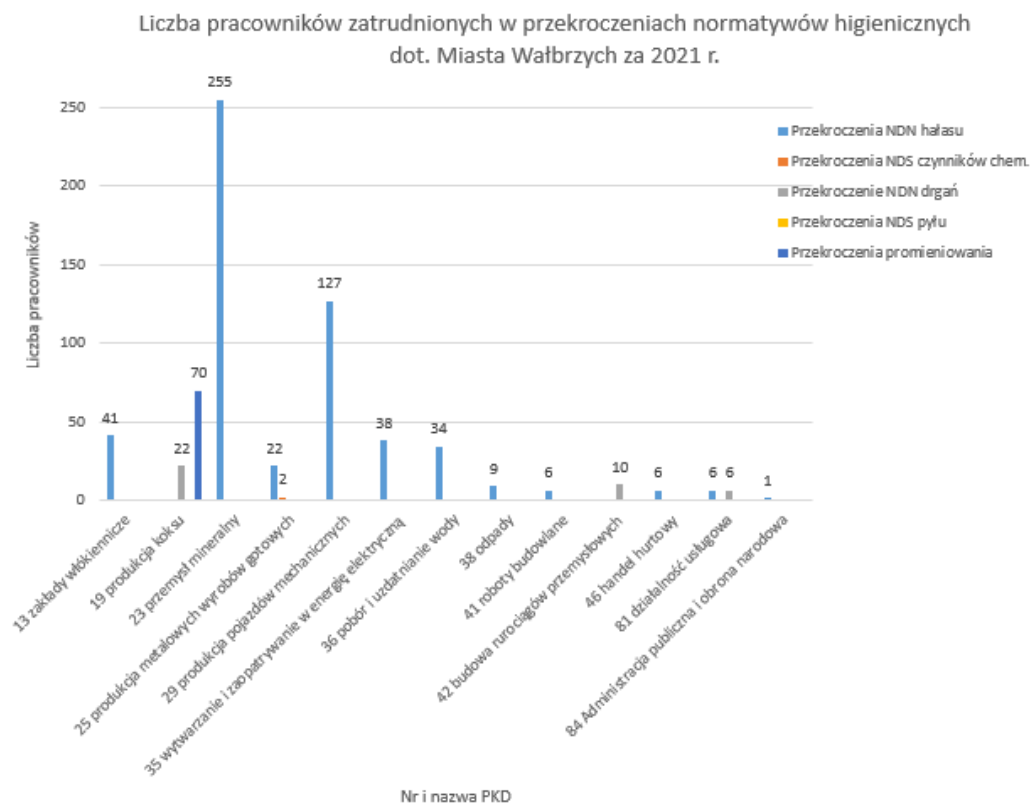
W 2021 r. przeprowadzono 2 kontrole w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Ze względu na długi okres latencji nowotworów działania profilaktyczne są w tej kwestii niezwykle istotne. Działania podejmowane w tym zakresie przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim egzekwowanie od pracodawców obowiązków określonych w obowiązujących przepisach prawnych, takich jak m.in.: ograniczenie liczby osób ekspozowanych do niezbędnego minimum i poinformowanie ich o występujących zagrożeniach, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej i profilaktycznej opieki zdrowotnej,

prawidłowe oznakowanie instalacji i pojemników, systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów w środowisku pracy.

3. Ocena narażenia zawodowego

Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu kontrolował poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych. W 2021 r. **655 osób** pracowało na stanowiskach pracy, na których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych; w warunkach przekroczenia NDN hałasu pracowało – 545 osób, powyżej NDN drgań – 38 osób, 70 osób powyżej NDN promieniowania podczerwonego.

Od wielu lat dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy funkcjonujących na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego jest hałas. Ze względów technologicznych z reguły niemożliwe jest wyeliminowanie tego czynnika szkodliwego ze środowiska pracy. W związku z tym działania podejmowane przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas. Wymagane jest m.in.: oznakowanie w zakładzie stref zagrożonych hałasem, zaopatrzenie pracowników w środki ochrony słuchu i egzekwowanie ich stosowania, sporządzenie i wprowadzenie w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do ograniczenia narażenia na hałas oraz informowanie pracowników o ryzyku zawodowym.

Rys. 2 Pracownicy zatrudnieni w przekroczeniach normatywów higienicznych – dot. miasta Wałbrzych w 2021 r. Opracowanie własne.

4. Choroby zawodowe

Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. W 2021 r. dokonano **38 zgłoszeń podejrzeń** chorób zawodowych, natomiast stwierdzono łącznie **20 chorób zawodowych** w tym 6 dot. miasta Wałbrzych.

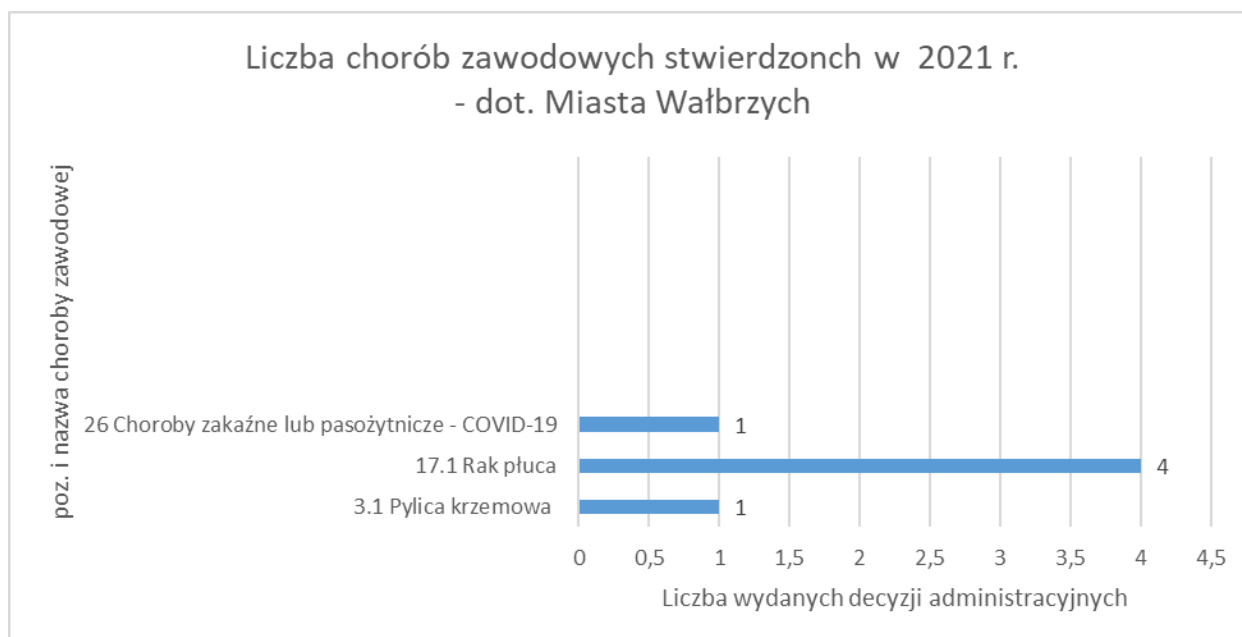
Wydano łącznie **43** decyzje w tym 23 dot. miasta Wałbrzych w sprawach chorób zawodowych, w tym:

- 20 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, w tym: 7 decyzji dotyczących nowotworów złośliwych powstałych w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi- nowotwór płuc; 5 decyzji dotyczących pylic z czego 1 decyzja stwierdzająca pylicę krzemową oraz 4 pylice górników kopalń węgla; 4 decyzje dotyczące chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw z czego 2 decyzje w zakresie boreliozy oraz 2 w zakresie choroby COVID-19; 3 decyzje dotyczące przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy- zespół cieśni nadgarstka, a także 1 decyzja dotycząca przewlekłej choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy - przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki kciuka prawego;
- 21 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, w tym: 6 dot. przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego wywołanych sposobem wykonywania pracy z czego 5 w zakresie zespołu cieśni nadgarstka oraz 1 zespół kanału de Guyona (3 na podstawie zgłoszenia DWOMP oraz 3 na podstawie wniosku strony), 6 dot. nowotworów złośliwych powstałych w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi z czego 4 decyzje w zakresie nowotworów wywołanych działaniem promieniowania jonizującego z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10% oraz 2 decyzje nowotworu płuc (4 na podstawie wniosków pełnomocników, 1 na podstawie zgłoszenia DWOMP oraz 1 na podstawie wniosku strony), 6 dot. pylic płuc z czego 4 decyzje w zakresie pylicę górników kopalń węgla oraz 2 pylice krzemowe (3 na podstawie zgłoszenia DWOMP oraz 3 na podstawie wniosku strony), 3 dot. przewlekłych chorób narządu głosu spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat z czego 1 decyzja w zakresie guzków głosowych twardych, 1 decyzja wtórnych zmian przerostowych fałdów głosowych oraz 1 decyzja niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosi i trwałą dysfonią (3 na podstawie wniosków pełnomocnika),
- 2 decyzje dot. umorzenia postępowań w całości- podstawa prawna art. 105§ 1 oraz 104§1 i 2 k.p.a., w tym obie dotyczyły pylicy płuc.

W strukturze zachorowalności na choroby zawodowe w mieście Wałbrzych w 2021 r. czołowe miejsce zajmują następujące jednostki chorobowe:

- 4 nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi- nowotwór płuca: w tym 3 decyzje w zakresie nowotworu płuca lewego, 1 decyzja w zakresie nowotworu płuca prawego (2 na podstawie zgłoszeń DWOMP, 1 na podstawie wniosku strony oraz 1 na wniosek pełnomocnika),

- 1 pylica płuc-pylca krzemowa (na podstawie zgłoszenia dokonane przez DWOMP związanych z badaniami w trybie art. 229 § 5 Kodeksu pracy),
- 1 choroba zakaźna lub pasożytnicza albo ich następstwa-COVID-19 (zgłoszenie dokonane przez DWOMP we Wrocławiu).

Rys. 3 Choroby zawodowe stwierdzone w 2021 r. – dot. miasta Wałbrzych. Opracowanie własne.

Mimo, iż dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy na terenie miasta Wałbrzych jest hałas, w 2021 r. nie stwierdzono żadnej choroby związanej z ubytkiem słuchu w związku z tym narażeniem.

Wśród stwierdzeń i zgłoszeń chorób zawodowych, podobnie jak w latach poprzednich, dominują nowotwory płuc związane z narażeniem pracowników na proces technologiczny, w którym dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy, o którym mowa w punkcie II.2 załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 2235). Powyższe wynika ze zmiany omawianego rozporządzenia, która weszła w życie z dniem 22 lutego 2020 r., a którą dokonano modyfikacji załącznika do ww. rozporządzenia, określając m.in. nowy proces technologiczny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, zatytułowany jako „Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy”. Podobnie jak w latach ubiegłych znaczący udział w stwierdzanych chorobach zawodowych mają pylice górników kopalń węgla. Wystąpienie choroby pylicy płuc oraz chorób nowotworowych związane jest z długim okresem odpowiednio progresywnego rozwoju choroby w przypadku pylicy płuc oraz długiemu okresowi latencji w przypadku chorób nowotworowych.

Podobnie jak w latach ubiegłych znaczący udział w stwierdzanych chorobach zawodowych mają pylice górników kopalń węgla. Wystąpienie choroby pylicy płuc oraz chorób nowotworowych związane jest z długim okresem odpowiednio progresywnego rozwoju choroby w przypadku pylicy płuc oraz długiemu okresowi latencji w przypadku chorób nowotworowych.

Znaczącym jest także fakt, że byli górnicy wałbrzyskich kopalń węgla korzystają z możliwości badań lekarskich w trybie art. 229 § 5 Kodeksu pracy tj. na swój wniosek poddają się badaniom lekarskim po ustaniu zatrudnienia w warunkach narażenia na działanie pyłów zwłókniających, które to badania zapewnia następcą prawny zlikwidowanych kopalń.

Należy nadmienić, iż w związku z odnotowanym na terenie Polski pierwszym przypadkiem zakażenia na czynniki biologiczne gr 3 – koronawirusem zespołu ostrej niewydolności oddechowej 2 – wirusem SARS-CoV-2, datowanym na dzień 04.03.2020 r., rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020 poz. 491 z późn. zm.), od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania został wprowadzony na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii.

W związku z pojawieniem się ww. czynnika biologicznego w środowisku pracy i ujęciu go w grupie 3 pn. koronawirus zespołu ostrej niewydolności oddechowej 2 – wirus SARS-CoV-2, do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu od początku 2021 r. zaczęły napływać zgłoszenia w zakresie „chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw – COVID-19”, a mianowicie w 2021 r. odnotowano 4 zgłoszenia dotyczące ww. jednostki chorobowej w tym 2 zgłoszenia dotyczyły miasta Wałbrzych.

5. Środki zastępcze

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 195) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2021 r. na terenie miasta Wałbrzycha nie ujawniono przypadków wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Niemniej PPIS w Wałbrzychu prowadzi postępowania administracyjne w stosunku do osób prawnych oraz osób fizycznych, które w latach ubiegłych na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łamały zakaz dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. W I połowie 2021 r. **wydano 2 decyzje** administracyjne dot. środków zastępczych.

W dniu 11.01.2021 r. PPIS w Wałbrzychu otrzymał Postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Wałbrzychu z dnia 07.01.2020 r. w przedmiocie dowodów rzeczowych po umorzeniu dochodzenia. W przedmiotowej sprawie zostało wszczęte postępowanie administracyjne i wydano 1 decyzję administracyjną z art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

W dniu 24.02.2021 r. PPIS w Wałbrzychu otrzymał postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Wałbrzychu z dnia 19.02.2021 r. w przedmiocie dowodów rzeczowych po umorzeniu dochodzenia. W rzeczonyj sprawie wydane zostało w dniu 26.05.2021 r. postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania administracyjnego.

Zgodnie z art. 30a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050) podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne są obowiązane zgłosić państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu ze względu na siedzibę tego podmiotu wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Placówki medyczne kierują zgłoszenia zatruc/podejrzeń zatruc bezpośrednio do PPIS w Wałbrzychu, który następnie przekazuje raporty do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu oraz Głównego Inspektora Sanitarnego. W 2021 r. Oddział Higieny Pracy **nie odnotował** na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego **przypadków zatruc dopalaczami**.

6. Promocja zdrowia

Działalność Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu ukierunkowana jest m.in. na poprawę warunków higieny pracy w zakładach pracy znajdujących się na terenie miasta Wałbrzycha oraz powiatu wałbrzyskiego, a więc poprawę warunków sprzyjających zdrowiu. Przeprowadzane kontrole koncentrują się przede wszystkim na głównych zagrożeniach dla zdrowia pracowników, mając za cel szeroko pojętą profilaktykę chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Celem działań podejmowanych przez pracowników Oddziału Higieny Pracy jest także promowanie zachowań prozdrowotnych.

W trakcie przeprowadzanych kontroli pracownicy Oddziału Higieny Pracy zwracali uwagę na przestrzeganie zakazu palenia tytoniu zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 09 listopada 1995 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 276 z późn. zm.). Informacje na temat palenia tytoniu były ujmowane w protokołach kontroli – dane przekazywano do Działu Higieny Pracy WSSE we Wrocławiu. Dodatkowo w trakcie czynności kontrolnych informowano pracodawców i w miarę możliwości pracowników o szkodliwości palenia tytoniu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w związku z obowiązującym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii, podczas przeprowadzania czynności kontrolnych informował przedsiębiorców konieczności podejmowania działań higienicznych zapobiegających szerzeniu się zakażeń SARS-CoV-2 w miejscu pracy.

W ślad za obowiązującymi w Polsce od września 2019 roku zapisami znowelizowanej ustawy Prawo Atomowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 1792) nakładającej na pracodawcę obowiązek wykonania pomiaru stężenia radonu w miejscach pracy zlokalizowanych na poziomie parteru lub pod ziemią na terenach kraju wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia (Dz.U. z 2020 r.

poz. 1139), które obowiązuje od 31.07.2020 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu udzielał porad w zakresie planu działania, o którym mowa w obwieszczeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 stycznia 2021 r. w sprawie ogłoszenia Krajowego planu działania w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy (M.P. z 2021 r. poz. 169).

Ponadto w ramach działań oświatowych realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną udzielono pracodawcom porad i informacji m.in. w zakresie: prowadzenia rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy, dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, kart charakterystyk stosowanych substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych, oznakowania substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych.

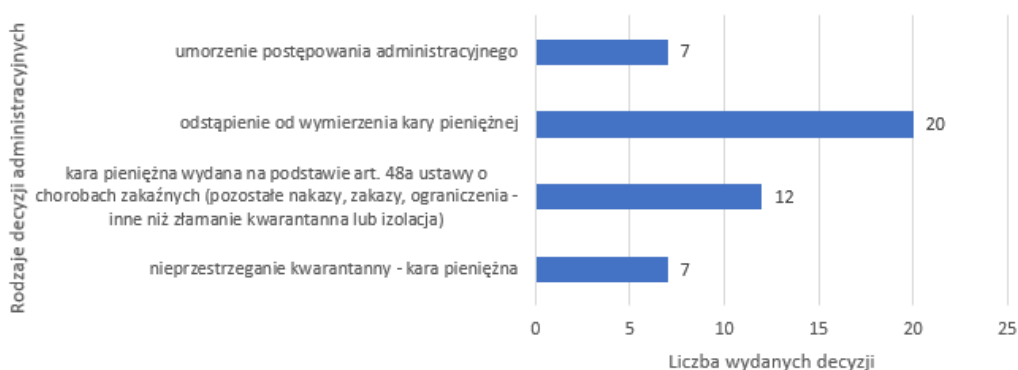
7. COVID-19

W związku z ogłoszonym przez Ministra Zdrowia w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.), a także ze względu na wejście w życie rozporządzeń Rady Ministrów znajdujących delegację w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wprowadził ograniczenia w wykonywaniu zadań przez pracowników organu polegające na wykonywaniu wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom. Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu w okresie od początku epidemii prowadzi kilkaset spraw związanych z COVID-19. Przedmiotowe sprawy obejmują m.in.:

- prowadzenie postępowań administracyjnych dot. wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprzestrzeganie zasad kwarantanny (art. 15zzzn ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych) – *zob. rys. 4 i 6*
- prowadzenie postępowań administracyjnych dot. wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za nieprzestrzeganie innych nakazów i zakazów związanych ze stanem epidemii oraz stanem zagrożenia epidemicznego (na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi) – *zob. rys. 4 i 6*
- przeprowadzanie kontroli w zakresie sprawdzenia stosowania ograniczeń, nakazów i zakazów wprowadzonych w związku z wystąpieniem stanu epidemii, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów wydanym na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1-6 i 8-13 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2021 r. poz. 2069 z późn. zm.), w tym oznakowania produktów do dezynfekcji;
- przeprowadzanie wizytacji obiektów w zakresie sprawdzenia stosowania obostrzeń;
- kontrole osób fizycznych w zakresie stosowania się do obowiązku zasłaniania ust i nosa;

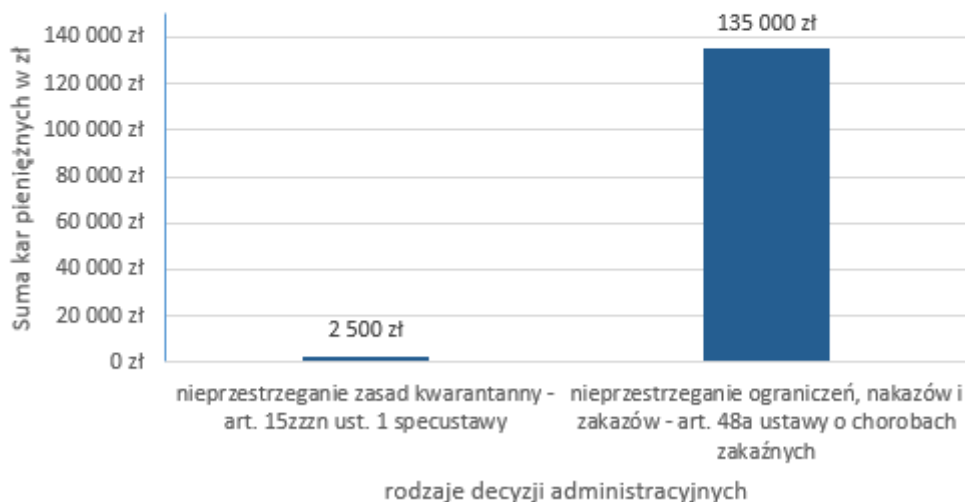
- opracowanie codziennych raportów MOPS - sporządzanie odrębnych raportów dla każdej z Gmin (Boguszów-Gorce, Czarny Bór, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Mioszów, Stare Bogaczowice, Szczawno-Zdrój, Walim) oraz miasta Wałbrzych w zakresie osób objętych kwarantanną i izolacją domową;
- udzielanie odpowiedzi na wnioski i zapytania kierowane do PPIS w związku z nałożonymi na strony obowiązkami poddania się kwarantannie oraz izolacji domowej;
- obsługę systemu teleinformatycznego EWP;
- obsługa Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS);
- przekazywanie raportów dot. administracyjnych kar pieniężnych do WSSE oraz KMP w Wałbrzychu;
- przekazywanie tygodniowych raportów dotyczących kontroli galerii handlowych, stoków, i innych obiektów,
- prowadzenie baz danych dot. administracyjnych kara pieniężnych;
- przekazywanie informacji dot. zmian prawnych związanych z stanem epidemii;
- rozpatrywanie wniosków w rozumieniu art. 241 kpa składanych w stosunku do osób fizycznych oraz przedsiębiorców niestosujących się do obowiązujących nakazów, zakazów oraz ograniczeń wprowadzonych w związku z ogłoszonym stanem epidemii;
- udzielanie niezliczonych informacji telefonicznych interesantom Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu;
- przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych z osobami zakażonymi, a także z osobami z kontaktu;
- przekazywanie informacji na żądanie Prokuratora w Wałbrzychu dot. postępowań administracyjnych w sprawie nałożonych kar pieniężnych oraz danych statystycznych dotyczących dziennej liczby zachorowań na COVID-19;
- bezpośrednia obsługa interesantów zewnętrznych w zakresie dot. kwarantanny.

Decyzje administracyjne w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w 2021 r. Miasto Wałbrzych

Rys. 4 Decyzje administracyjne w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – dot. miasta Wałbrzych. Opracowanie własne.

**Suma nałożonych administracyjnych kar
pieniężnych w sprawach dot. nieprzestrzegania
ograniczeń, nakazów i zakazów w związku
z wystąpieniem stanu epidemii
w 2021 r. Miasto Wałbrzych**

Rys. 5 Suma nałożonych administracyjnych kar pieniężnych w sprawach dot. nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – dot. miasta Wałbrzych. Opracowanie własne.

IV. Placówki nauczania i wychowania

W 2021 r. w ewidencji PSSE w Wałbrzychu znajdowało się 109 stałych placówek nauczania i wychowania, 4 turnusy wypoczynku zimowego i 40 wypoczynku letniego. Skontrolowano 55 stałych placówek nauczania i wychowania, 1 turnus wypoczynku zimowego, oraz 11 wypoczynku letniego. Zakres kontroli obejmował przede wszystkim ocenę stanu sanitarnego placówek, w tym m.in. stan techniczny, funkcjonalność, wyposażenie, mikroklimat, warunki do utrzymania higieny osobistej, respektowanie wytycznych przeciwepidemicznych GIS, MEN i MZ, przestrzeganie zakazu palenia tytoniu, czystość i porządek. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń – nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku, w jednej placówce, tj.: Zespole Szkolno- Przedszkolnym Nr 6 (ul. Grodzka) wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie usunięcia uchybień higieniczno-sanitarnych. We wszystkich obiektach przestrzegane były przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W związku z trwającym stanem epidemii na terenie Polski, Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży została włączona do zadań związanych ze zwalczaniem epidemii koronawirusa, co spowodowało spadek liczby przeprowadzonych kontroli. W ramach działań

przeciwepidemicznych pracownicy prowadzili wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi, podejrzanymi o zakażenie. Obsługiwano system SEPIS. Koordynowano akcję badań w kierunku SARS CoV-2 nauczycieli i pracowników placówek wychowania i nauczania. Ponadto do zadań Sekcji należało udzielanie informacji telefonicznych nt. koronawirusa i zachorowań na Covid-19, aktualnego stanu prawnego oraz zmieniających się wytycznych dotyczących funkcjonowania różnych typów działalności gospodarczej. Opiniowano ograniczenie pracy placówek i obejmowano kwarantannami i nadzorami epidemiologicznymi pracowników, dzieci i młodzież szkół/ placówek oraz osoby z ich gospodarstwa domowego.

Stan sanitarny poszczególnych rodzajów placówek nauczania i wychowania oraz form wypoczynku przedstawiał się następująco:

Żłobki – w ewidencji znajdowało się 9 placówek, skontrolowano 7. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Przedszkola – w ewidencji znajdowało się 25 przedszkoli (w tym 1 nowopowstałe), skontrolowano 15. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń, nie wydano decyzji. W dwóch placówkach stwierdzono uchybienia, tj:

- nierówną nawierzchnię dojścia do budynku w Przedszkolu Niepublicznym Nr 3 (ul. Wrocławska),
- wystające powyżej poziomu ziemi betonowe obramowanie studzienek w Zespole Przedszkoli Samorządowych Nr 1 (ul. Kasztelańska). W obu przypadkach wydano zalecenia pokontrolne, dyrektorzy poinformowali o usunięciu nieprawidłowości, na potwierdzenie dostarczyli dokumentację zdjęciową.

W 7 przedszkolach oceniono dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii – oceną objęto 201 dzieci i stwierdzono, że wszystkie korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

Oceniono również posiadanie certyfikatów na sprzęt meblowy zakupiony po 1997 r., nadal w części placówek brakuje stosownych certyfikatów.

Kontrole wykazały, że dyrektorzy placówek w większości realizowali wytyczne przeciwepidemiczne. Niekiedy przeszkodą były np. warunki lokalowe i wprowadzone ograniczenia powierzchniowe po zakończonym procesie rekrutacji. W kilku placówkach problem stanowiło zapewnienie zmywalnych powierzchni, gdyż podłoga pokryta była wykładziną dywanową, zastępczo stosowano codzienną dezynfekcję parową.

Szkoły (podstawowe, ponadpodstawowe, zespoły szkół) – w ewidencji znajdowało się 35 placówek, skontrolowano 20. Stan sanitarny w większości nie budził zastrzeżeń, nie stosowano karania mandatowego, na terenie placówek przestrzegane były wytyczne przeciwepidemiczne GIS, MZ i MEN.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał **decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości w określonych terminach** w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 6 (ul. Grodzka), tj:

- doprowadzić do właściwego stanu technicznego stolarkę okienną, zapewnić możliwość otwierania 50 % skrzydeł okiennych w każdym pomieszczeniu;
- zapewnić prawidłowe oświetlenie sztuczne w salach lekcyjnych – wykonanie ww. obowiązku należy udokumentować przez przedstawienie Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Wałbrzychu wyników pomiarów oświetlenia;
- usunąć przyczynę powstawania zacieków oraz doprowadzić do odpowiedniego stanu sanitarno-technicznego sufitów w małej i dużej sali gimnastycznej, ciągu komunikacyjnym na II piętrze w budynku B, ciągu komunikacyjnym nad tzw. „forum”;
- zapewnić właściwy stan sanitarno-techniczny podłóg poprzez uzupełnienie brakujących i uszkodzonych płytek pcv w ciągach komunikacyjnych nad tzw. „forum”, na II piętrze w budynku A i sali lekcyjnej nr 161 budynku B oraz w przejściu pomiędzy budynkiem „forum” i blokiem sportowym (przy wyłączonym z użytku basenie);
- zapewnić właściwy stan sanitarno-techniczny podłóg poprzez wymianę uszkodzonej wykładziny podłogowej w świetlicach i jadalni dla uczniów;
- doprowadzić do właściwego stanu technicznego ściany i sufit w pomieszczeniu jadalni (usunąć przyczynę powstawania zacieków i odnowić malaturę w pomieszczeniu);
- zapewnić równą nawierzchnię terenu przed wejściem głównym do budynku szkoły;
- zapewnić równą nawierzchnię terenu placu zabaw, boiska do piłki nożnej oraz boiska wielofunkcyjnego - do 31 lipca 2021 r. lub wyłączyć obiekty z użytkowania;
- zabezpieczyć tarasy nad wejściem głównym do budynku w sposób uniemożliwiający odpadanie luźnych elementów tynku oraz wymienić spróchniałe barierki ochronne;
- zapewnić równą (bez wykruszeń betonu) nawierzchnię tarasu przy wejściu do przedszkola;
- przeszklone ścianki i drzwi, w ciągach komunikacyjnych, zabezpieczyć w sposób zapewniający bezpieczeństwo użytkowników w przypadku stłuczenia lub zdemontować;
- zapewnić właściwy stan sanitarno-techniczny zespołów sanitarnych dla uczniów.

Ponadto wydano **decyzję przedłużającą termin wykonania obowiązków**. Decyzja wydana była w latach ubiegłych przez WSSE we Wrocławiu dot. zapewnienia równej, pozbawionej złuszczeń powłoki malarskiej na ścianach i sufitach oraz dokonania renowacji lub wymiany stolarki drzwiowej na I, II i III piętrze w Zespole Szkół Politechnicznych „Energetyk” (Al. Wyzwolenia),

W 2021 r. **odnotowano jedną skargę** dot. niespełnienia wytycznych przeciwepidemicznych i złych warunków panujących w TEB Edukacja Studium Kształcenia Praktycznego w Wałbrzychu (ul. Słowackiego). Przeprowadzono kontrolę placówki, w trakcie której stwierdzono m.in.:

1. Na terenie placówki zgodnie z obowiązującymi przepisami odbywały się jedynie zajęcia praktyczne dla uczniów, pozostałe prowadzone były w formie zdalnej. Przy doborze zajęć prowadzonych stacjonarnie oraz wymiarze ich godzin brane były pod uwagę obowiązujące wytyczne oraz przepisy w tym zakresie.

2. Przy wejściu do placówki wywieszono informacje o obowiązkowym zasłanianiu ust i nosa w przestrzeni ogólnodostępnej oraz obowiązku dezynfekcji rąk.
3. Zapewniono środki do dezynfekcji rąk oraz środki do dezynfekcji powierzchni dotykowych.
4. Według wyjaśnienia dyrektora powierzchnie dotykowe były dezynfekowane każdorazowo po zmianie uczącej się grupy oraz po zakończonym dniu nauki.
5. W większości sal lekcyjnych są przynajmniej 2 skrzydła okienne umożliwiające okresowe przewietrzanie, ponadto sale wyposażone były w wentylację mechaniczną sterowaną automatycznie. Przedłożono protokół z pomiaru skuteczności wentylacji. Według oświadczenia dyrektora wentylacja podlegała okresowej konserwacji, urządzenie samo informuje o konieczności dokonania wymiany bądź czyszczenia filtrów.
6. W zespołach sanitarnych zapewniono środki higieny osobistej oraz bieżącą ciepłą wodę, wywieszono także instrukcje skutecznego mycia rąk.
7. Przedłożony plan lekcji zakładał występowanie przerw międzylekcyjnych, ze względu na obostrzenia i zalecane ograniczanie kontaktu pomiędzy osobami z innych klas dyrektor dopuścił możliwość spędzania przerw w sali lekcyjnej. Według oświadczenia, godziny przerw mogły sporadycznie ulec przesunięciu w trakcie prowadzenia zajęć praktycznych z powodu konieczności zakończenia procesu ćwiczeniowego. Pouczono dyrektora o konieczności stosowania przerw międzylekcyjnych dla higieny pracy umysłowej oraz potrzebie okresowego przewietrzania pomieszczeń.
8. Zgodnie z procedurą obowiązującą w placówce nauczyciele nie mieli obowiązku zasłaniania ust i nosa w salach lekcyjnych przy zastosowaniu dystansu społecznego.
9. Nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku pomieszczeń, sprzęt i wyposażenie w dobrym stanie.

Biorąc powyższe pod uwagę w wyniku przeprowadzonej kontroli w zakresie kompetencji organów inspekcji sanitarnej nie stwierdzono naruszenia przepisów i wytycznych przeciwepidemicznych oraz wymagań higieniczno-sanitarnych, **skargę uznano za niezasadną.**

W dwóch szkołach, w trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości, które zalecono usunąć w określonych terminach:

- nierówne, uszkodzone schody z licznymi ubytkami betonu, prowadzące na boisko szkolne w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 (ul. Poznańska),
- odpadające kafle na filarach z boku budynku, obok dojścia do boiska w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 7 (dot. budynku przy ul. Głównej).

Wszystkie skontrolowane placówki posiadały podłączenie do wodociągu oraz sieci kanalizacyjnej. **Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych** w większości szkół były zachowane. Niezgodną z przepisami liczbę urządzeń sanitarnych odnotowano w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 28 (Al. Wyzwolenia), nie zaobserwowano natomiast utrudnionego dostępu uczniów do sanitariatów. Przyjmuje się, że co najmniej jedna umywalka powinna przypadać na 20 osób, co najmniej jedna miska ustępowa i jeden pisuar na 30 chłopców oraz jedna miska ustępowa na 20 dziewcząt.

Oceniono również zapewnienie warunków do utrzymania higieny osobistej i stwierdzono, że w sanitariatach uczniów był dostęp do bieżącej ciepłej wody, mydła

w dozownikach, płynów dezynfekcyjnych, suszarek do rąk lub ręczników jednorazowych, papieru toaletowego przy/lub w kabinach wc, a także zapewniony był właściwy stan techniczny oraz sanitarno-higieniczny.

W skontrolowanych szkołach zapewniono **infrastrukturę do prowadzenia zajęć wf.**, w dwóch szkołach niepublicznych poza obiektem. W dwóch placówkach, tj. Publicznej Szkole Podstawowej Nr 28 (Al. Wyzwolenia) i Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 7 (dot. budynku przy ul. Głównej) poprawiły się warunki do realizacji zajęć z wf, wyremontowano kompleksowo sale gimnastyczne. Równocześnie w ww. Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 7 pogorszyły się warunki do rekreacji, plac zabaw (przy ul. Dunikowskiego) ze względu na uszkodzoną nawierzchnię, decyzją dyrektora został wyłączony z użytku.

Mimo posiadanej infrastruktury do zajęć wf szkoły organizowały zajęcia również poza placówką. Uczniowie kl. II i III w czasie stacjonarnej nauki realizowali specjalny program nauki pływania finansowany przez gminę Wałbrzych. Zajęcia odbywały się w ramach zajęć szkolnych, w obiektach sportowych. Uczniom zapewniono opiekę wykwalifikowanej kadry.

Substancje chemiczne/mieszaniny do celów dydaktycznych wykorzystywane były w 1 skontrolowanej placówce. Ponadto 4 szkoły podstawowe i 3 zespoły szkół posiadały odczynniki chemiczne, które ze względu na trwającą pandemię nie były wykorzystywane. Wszystkie placówki posiadały aktualne spisy substancji i mieszanin chemicznych oraz karty charakterystyki, ich przechowywanie było zgodne z wymaganiami. W jednym zespole szkół część odczynników chemicznych było przeterminowanych, nie były wykorzystywane, są przeznaczone są do utylizacji.

W skontrolowanych szkołach **zapewniono opiekę medyczną sprawowaną przez pielęgniarki**. W większości placówek gabinety profilaktyki zdrowotnej znajdowały się w szkole i były wykorzystywane przez 1 placówkę. Dwie szkoły nie posiadały własnego gabinetu, tj. Niepubliczna Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna "CLEVER" (A. Krajowej 35B) oraz Niepubliczna Szkoła Policealna TEB Edukacja (ul. Słowackiego 7) korzystały z gabinetów wspólnie z innymi szkołami zlokalizowanymi w tym samym budynku i prowadzonymi przez ten sam organ prowadzący. W trakcie kontroli oceniano gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej i nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich zapewniono punkt poboru ciepłej i zimnej wody, podłogi wykonane z materiałów umożliwiających dezynfekcję, a także środki myjąco dezynfekujące (zwracano też uwagę na terminy przydatności do użycia ww. środków). W 6 wałbrzyskich szkołach funkcjonują szkolne gabinety stomatologiczne – w ramach realizacji „Wałbrzyskiego programu profilaktycznej opieki stomatologicznej, zapobiegającego rozwojowi próchnicy zębów i chorób przyzębia u dzieci i młodzieży z wałbrzyskich szkół podstawowych, w latach 2018-2022". Skontrolowane placówki na terenie miasta Wałbrzycha **podpisały porozumienie w sprawie opieki stomatologicznej** nad uczniami z ww. gabinetami stomatologicznymi. Brak tego typu opieki w 1 szkole policealnej, w której wszyscy uczniowie mają ponad 19 lat.

W placówkach zapewniono uczniom **możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych**.

W ramach prowadzonego nadzoru w 2 placówkach **oceniono dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii** – oceną objęto 81 uczniów, wszyscy korzystali z mebli dostosowanych do wzrostu.

W szkołach oceniono także posiadanie certyfikatów na sprzęt zakupiony po 1997 r. i stwierdzono, że nadal nie wszystkie zakupione meble oraz urządzenia i sprzęt sportowy posiadały certyfikaty.

W 14 placówkach przeanalizowano 70 **rozkładów zajęć lekcyjnych**, w większości nie stwierdzono nieprawidłowości. Dyrektorzy zgłaszali utrudnienia związane z koniecznością tworzenia kilku planów lekcji w ciągu roku, w związku z różnymi formami nauki (stacjonarnej, hybrydowej i zdalnej). W 1 placówce, tj.: Technikum TEB Edukacja (ul Słowackiego) rozkład zajęć lekcyjnych nie uwzględniał zasady równomierności i stałości rozpoczynania zajęć. Kontrola przeprowadzona była w trakcie nauczania zdalnego. Dyrektor złożył wyjaśnienia na piśmie, w których informował, że nieprawidłowości wynikają z konieczności zmiany planu i dostosowania go do pracy zdalnej, z uwzględnieniem zajęć praktycznych na terenie szkoły (m.in. dojazdów uczniów do placówki, pomiędzy zajęciami) oraz planów lekcji nauczycieli uczących w kilku placówkach. Zalecono w miarę możliwości przy kolejnej zmianie rozkładu zajęć lekcyjnych uwzględnić zasadę równomierności i stałości.

Dyrektorzy zapewniali dzieciom higieniczne warunki odpoczynku, długość przerw uzgodniona była z Radą Rodziców i Samorządem Uczniowskim.

Szkoły wyższe – w ewidencji znajdowały się 3 uczelnie, nie były kontrolowane.

Placówki z pobytem całodobowym – w ewidencji znajdowało się 17 placówek (12 opiekuńczo-wychowawczych, 2 domy studenckie, internat, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii), skontrolowano 8. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano zalecenia:

- zapewnić barierki ochronne w oknach zainstalowanych poniżej 85 cm od podłogi,
- podwyższyć balustrady przy schodach do wysokości min. 120 cm,
- usunąć usterki techniczne na terenie przy budynku (wywieźć zalegający gruz, wymienić spróchniałe barierki, usunąć: odstające elementy tynku na garażu, popękane, z ostrymi krawędziami kafle z murku oporowego- decyzją dyrektora placówki teren do czasu usunięcia usterek został wyłączony z użytku,
- zabezpieczyć taśmami antypoślizgowymi schody,
- przeszkłone drzwi zabezpieczyć przed stłuczeniem.

Placówki z pobytem dziennym – w ewidencji znajdowało się 18 placówek, tj. 11 - świetlice, placówki wsparcia dziennego, zajęcia opiekuńczo-wychowawcze; 2 warsztaty terapii zajęciowej; 2 ośrodki kultury i 2 sale zabaw (tzw. wewnętrzne place zabaw, zlokalizowane w centrach handlowych) oraz 1 poradnia psychologiczno-pedagogiczna. W 2021 r. 1 świetlica zakończyła działalność. Skontrolowano – 5 placówek. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Wypoczynek sezonowy dzieci i młodzieży– w elektronicznej bazie wypoczynku MEN zgłoszone były 4 turnusy wypoczynku zimowego i 40- letniego. Skontrolowano 1 turnus wypoczynku zimowego i 11 letniego. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Podczas kontroli:

- prowadzono poradnictwo dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku,
- oceniano spełnienie wytycznych przeciwepidemicznych,
- dzieci i młodzież korzystająca z form wyjazdowych objęta była całodziennym wyżywieniem, natomiast półkolonie, zapewniające opiekę przez część doby, organizowały dla swoich uczestników dożywianie.

V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2021 r. na terenie miasta Wałbrzych skontrolowano 451 zakładów produkcji żywności, żywienia, wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością spośród 2158 ujętych w rejestrze zakładów.

Pracownicy Oddziału Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia przeprowadzili łącznie 873 kontrole.

W wyniku oceny stanu sanitarnego zakładu, przeprowadzonego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu – z 201 zakładów 13 oceniono jako niezgodne z wymaganiami sanitarnymi.

Wydano 19 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego, oraz nałożono 36 mandatów na łączną kwotę 9900 zł. Ogółem pobrano do badania laboratoryjnego 233 próbki żywności, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków, w tym zdyskwalifikowano łącznie 16 próbek.

Próbki pobierane do badań laboratoryjnych oceniano m.in. w kierunku zgodności znakowania z obowiązującymi przepisami. Przyczyną kwestionowania było niedostosowanie przez przedsiębiorców etykiet do obowiązujących od dnia 13 grudnia 2014 r. wymagań rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/ EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE. dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. dyrektyw Komisji 2002/67/WE

i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE. L 304 z dn. 22.11.2011 str. 18 z późn. zm.).

Prowadzono działania związane z powiadomieniami alarmowymi w systemie RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt - zharmonizowanego z systemem działającym w UE (w kraju siecią powiadamiania kieruje Główny Inspektor Sanitarny).

Przeprowadzono kontrole sanitarne - sprawdzono wycofanie z obrotu wymienionych w powiadomieniach alarmowych produktów spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

W 2021 roku prowadzono nadzór nad suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia oraz żywnością wzbogacaną witaminami lub składnikami mineralnymi, wprowadzanymi do obrotu przez Internet. Oceniono 16 prezentacji produktów. Zakwestionowano 6 prezentacji suplementów diety. W 3 przypadkach, sprawę prowadził Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu.

W roku 2021 współpraca z innymi jednostkami kontrolnymi opierała się na wymianie informacji dotyczących bieżących spraw.

Zgodnie z planem wspólnych kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Ochrony Środowiska w ramach produkcji pierwotnej przeprowadzono 1 wspólną kontrolę plantacji borówki w Gostkowie gmina Stare Bogaczowice- Borówkowe Wzgórze. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Pobrano 1 próbkę borówek do badania w ramach urzędowej kontroli i monitoringu na metale ciężkie – wynik prawidłowy.

W ramach zaplanowanych kontroli produkcji pierwotnej z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono kontrolę na plantacji czarnej porzeczki w Wałbrzychu. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W związku z wystąpieniem epidemii COVID-19 przeprowadzono szereg wspólnych kontroli z funkcjonariuszami policji w zakresie higieny i bezpieczeństwa sprzedaży oraz przestrzegania restrykcji w związku z wystąpieniem epidemii.

W wyniku przeprowadzonych urzędowych kontroli żywności w niżej wymienionych grupach zakładów stwierdzano najczęściej następujące nieprawidłowości sanitarne:

Obiekty obrotu żywnością

Sklepy spożywcze

- urządzenia chłodnicze i powierzchnie zamrażarek brudno utrzymane,
- brak do wglądu orzeczeń z badań lekarskich przeprowadzonych do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionego personelu,
- brak dokumentacji GHP/GMP oraz systemu HACCP,

- stwierdzono środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości oraz terminu przydatności do spożycia,
- artykuły spożywcze oferowane do sprzedaży luzem po rozpakowaniu z opakowań vacuum nie są znakowane datą rozpakowania- brak instrukcji dokumentacji GHP w ww. zakresie.
- pomieszczenia zakładu utrzymane brudno,
- brak wydzielonej wagi do odważania warzyw i owoców, odważanie na wadze, na której ważone są artykuły spożywcze do bezpośredniego spożycia,
- brudny sprzęt porządkowy, przedłużacze elektryczne, które wykorzystywane są do podłączenia urządzeń chłodniczych silnie zakurzone, brudne,
- koszyki zakupowe utrzymane brudno,

Magazyny hurtowe

- ubytki w posadzce i panelach ściennych w hali magazynowej, w komorze chłodniczej ubytki paneli na ścianach i suficie, w magazynie napojów sufit z zaciekami, zawilgocenia,
- powierzchnia regału w komorze chłodniczej, gdzie przechowywane są wyroby mleczarskie skorodowana,
- pomieszczenia magazynowe utrzymane brudno, podłogi zaśmiecone, zabrudzone, regały do przechowywania żywności zakurzone,
- brak realizacji postanowień procedur GHP, brak monitorowania punktów kontrolnych, brak podejmowania działań po stwierdzeniu niezgodności,
- nie przestrzega się procedury zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami, utrzymania czystości i porządku oraz gospodarki odpadami,
- gospodarka odpadami prowadzona niewłaściwie.

Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

- w sali sprzedaży w części produkcyjnej niesprawna kanalizacja - brak możliwości korzystania z umywalki do mycia rąk,
- niewłaściwa temperatura w urządzeniach chłodniczych,
- zużyty olej poprodukcyjny zlewany jest do wiaderk po sosach i przechowywany w przedsionku wc, brak umowy na odbiór i wywóz zużytego tłuszczu przez specjalistyczną firmę,
- część przypraw bez etykiet w woreczkach jednorazowego użycia- brak możliwości identyfikacji,
- brak dokumentacji GHP, GMP oraz systemu HACCP,
- brak odzieży ochronnej personelu,
- naczynia stołowe niezabezpieczone przed czynnikami zewnętrznymi, przechowywane w bufecie,
- ryby mrożone przechowywane bez etykiet- brak możliwości ustalenia terminu przydatności do spożycia,

- brudne stoły robocze przy stanowiskach produkcyjnych,
- niedrożny odpływ kanalizacyjny,
- stwierdzono produkty po upływie daty minimalnej trwałości oraz terminu przydatności do spożycia,

Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte

- brudno utrzymane pomieszczenia zakładu,
- umywalki do mycia rąk utrzymane brudno,
- naczynia stołowe, sprzęt pomocniczy niedomyte, kuchenka mikrofalowa utrzymana brudno, posadzki w całym zakładzie zaśmiecone, w trudno dostępnych miejscach utrzymane brudno,
- zapisy w karcie mycia i dezynfekcji w/w obszarów niezgodne ze stanem faktycznym, nie są prowadzone na bieżąco,
- nie przestrzega się procedur i instrukcji GHP w pełnym zakresie, nie są wdrażane działania korygujące w momencie stwierdzenia niezgodności, brak zapisów w kartach w/w dokumentacji tj. w karcie mycia i dezynfekcji oraz monitorowania temperatur w urządzeniu chłodniczym,

W skontrolowanych placówkach dokonano ocen jadłospisów dekadowych i stwierdzano następujące nieprawidłowości :

- zbyt długa przerwa nocna-powyżej 14 godzin,
- używa się przypraw typu Vegeta, Maggi
- środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości,
- w ciągu dekady nie uwzględniono produktów strączkowych suchych,
- do posiłków nie podaje się napojów,
- błędnie wskazywane alergeny,
- mało zróżnicowane dodatki owocowo-warzywne,
- nie podaje się każdego dnia co najmniej dwóch porcji mleka lub przetworów mlecznych,
- nie podaje się co najmniej jednej porcji z grupy orzechy,
- stosuje się produkty wysokotłuszczowe i wysoko przetworzone,
- nie stosuje się różnorodnych produktów w obrębie danej grupy,
- nie uwzględnia się wystarczającej ilości warzyw i owoców do posiłków.

Jadłospisy oceniono prawidłowo pod kątem przekazywania obowiązkowych informacji dotyczących wszelkich substancji lub produktów powodujących alergię lub reakcje nietolerancji użytych przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecnych w produkcie gotowym zgodnie z art. 44 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13 WE Parlamentu

Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5 /WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. U. UE.L. z 2011 r., tom 304, s. 18 z późn. zm.).

VI. Sytuacja epidemiologiczna, podmioty lecznicze

Oddział Epidemiologii prowadzi działalność w zakresie:

- zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych,
- rejestracji zgłoszeń chorób zakaźnych,
- organizacji i kontroli pracy punktów szczepień,
- rejestracji, analizy, zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- wykonawstwa szczepień ochronnych,
- zamawiania, dystrybucji i kontroli w zakresie gospodarki szczepionkami w punktach szczepień,
- prowadzenia monitoringu warunków przechowywania i transportu szczepionek,
- rejestracji ognisk zakażeń szpitalnych,
- kontroli placówek lecznictwa,
- współpracy z Inspekcją Weterynaryjną.

W 2021 r. przeprowadzono 61 kontroli, podczas których skontrolowano 34 placówki lecznictwa spośród 289 zarejestrowanych oraz 2 obiekty nie będące pod nadzorem PSSE w Wałbrzychu. Przeprowadzono również 14 wizytacji obiektów użyteczności publicznej na terenie miasta Wałbrzycha.

Podmioty lecznicze zlokalizowane na obszarze działalności PSSE, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie zakresu, sposobu i częstotliwości prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, posiadają opracowane i wdrożone procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym procedur dekontaminacji. Procedury podlegają okresowej analizie i weryfikacji. Placówki posiadają instrukcje stanowiskowe. W celu weryfikacji znajomości zasad obowiązujących procedur medycznych higienicznych organizowane są szkolenia personelu przez kierowników zakładów.

Podczas bieżących kontroli podmiotów leczniczych w roku sprawozdawczym stwierdzono, że personel przestrzega procedur na poszczególnych stanowiskach pracy. W kontrolowanych obiektach sprawdzano sposób i formę przeprowadzania kontroli wewnętrznej. Z analizowanej dokumentacji wynika, że placówki przeprowadzają kontrole wewnętrzne co 6 miesięcy. Placówki szpitalne w ramach kontroli wewnętrznej wykonują badania mikrobiologiczne z powierzchni i sprzętu, mają powołane Komitety ds. Zakażeń Szpitalnych.

W roku 2021 w skontrolowanych podmiotach leczniczych udzielających stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, ambulatoryjnych i prywatnych praktykach lekarskich nie

stwierdzono uchybień w zakresie stanu sanitarno – higienicznego, procesów dekontaminacji, sterylizacji, postępowania z odpadami medycznymi, postępowania z bielizną czystą i brudną.

W obiekcie NEUCA MED Sp. z o.o. ŚWIAT ZDROWIA WAŁBRZYCH Przychodnia Krzysztof Wałbrzych filia nr 1, Wałbrzych ul. Obrońców Westerplatte 39, 58-309 Wałbrzych zaopiniowano pozytywnie pomieszczenia placówki pod względem spełniania warunków sanitarno-technicznych do udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie rehabilitacji leczniczej w ramach Prewencji Rentowej ZUS.

Wydano opinię sanitarną o spełnianiu warunków umożliwiających udzielanie świadczeń zdrowotnych przez podmiot leczniczy Gabinet Lekarski lek. Med. Ewelina Poleszczuk otolaryngolog, w zakresie konsultacji lekarskich.

W roku sprawozdawczym, w Specjalistycznym Szpitalu im. dra A. Sokołowskiego, wydano 3 opinie sanitarne. Pozytywnie zaopiniowano pomieszczenie gabinetu Punktu Badań Płatnych w zakresie pobierania prób do analiz w ramach badań komercyjnych oraz Programu 40+, pomieszczenie Punktu Szczepień p/COVID-19 w zakresie szczepienia personelu medycznego szpitala oraz pomieszczenia Oddziału Wewnętrzznego w zakresie leczenia pacjentów w zakresie chorób wewnętrznych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu sprawował nadzór nad prawidłowym zgłaszaniem przypadków zachorowań na choroby zakaźne przez placówki lecznictwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 7088 przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2 z terenu m. Wałbrzycha oraz przeprowadzono 961 wywiadów z innych powiatów w ramach współpracy z innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarnymi. Zarejestrowano 235 zgonów z powodu zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

W roku 2021 na terenie miasta Wałbrzycha zarejestrowano 28 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2, w tym 6 ognisk w podmiotach leczniczych (szpitale), 19 ognisk w placówkach oświatowych oraz 3 ogniska w zakładach pracy. PSSE w Wałbrzychu pozostawało w stałym kontakcie z placówkami, w których wystąpiły ogniska. Objęto kwarantanną wszystkie osoby z kontaktu z osobą zakażoną.

Ogółem przeprowadzono 93 wywiady epidemiologiczne dotyczące zachorowań na inne choroby zakaźne niż COVID-19. Prowadzono rejestrację zgłaszanych chorób zakaźnych i biologicznych czynników chorobotwórczych, w tym chorych na gruźlicę. Zarejestrowano: 14 chorych na gruźlicę mieszkających na terenie naszego miasta (w tym 13 przypadków zachorowań na gruźlicę prątkującą, 1 przypadek gruźlicy skóry) oraz 3 wznowy. Zarejestrowano 3 zgony mężczyzn na gruźlicę prątkującą. Zachorowania wystąpiły u 10 mężczyzn w przedziale wiekowym (24-49 lat oraz 67+) i 4 kobiet w przedziale wiekowym (24-45 lat oraz 60+). Osoby chorujące na gruźlicę pochodzą w większości ze środowiska o niskim statusie materialnym. Nadzorem objęto również osoby z otoczenia tych chorych.

Na terenie miasta zarejestrowano 9 zachorowań wywołanych przez pałeczki Salmonella,

przebadano i skreślono z listy 4 ozdowieńców, 5 ozdowieńców przeniesiono do rejestru na 2022 r.

Pod nadzór lekarzy pierwszego kontaktu skierowano 6 osób zakażonych wirusem HBV oraz osoby z ich otoczenia. Zarejestrowano 6 osób zakażonych wirusem HCV, nadzorem objęto 7 nosicieli zakażonych wirusem HCV.

W roku sprawozdawczym sprawowano nadzór nad wykonawstwem obowiązkowych szczepień ochronnych, gospodarką preparatami szczepionkowymi i obiegiem kart szczepień. Prowadzono rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych. W 2021 roku zgłoszono 47 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), w tym 35 po szczepieniu p/Covid-19 oraz 12 odczynów po szczepieniu zgodnie z PSO u dzieci. Niepożądane odczyny poszczepienne zgłoszono do WSSE we Wrocławiu, NIZP PZH w Warszawie i Urzędu Rejestracji Wyrobów Leczniczych i Produktów Biobójczych w Warszawie do Wydziału Monitorowania Niepożądanych Działań Produktów Leczniczych.

Zarejestrowano 21 przypadków pokąsań u ludzi przez psy i koty. Osoby te objęto nadzorem i pouczono o konieczności konsultacji z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej. Szczepieniu p/wścieklicznie zostało poddanych 6 osób.

W ramach współpracy Inspekcja Weterynaryjna zgłaszała obserwacje weterynaryjne zwierząt poddanych badaniom lekarsko – weterynaryjnym w kierunku wściekliczyny.

Współpracowano z innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarnymi w zakresie zgłaszalności chorób zakaźnych, objęcia nadzorem osób chorych i osób z ich otoczenia. W ramach Wirtualnej Stacji przeprowadzono wywiady dotyczące zakażenia wirusem SARS-CoV-2 z terenu innych powiatów.

Udzielano informacji osobiście lub telefonicznie na tematy dotyczące chorób zakaźnych, w tym COVID-19, szczepień ochronnych mieszkańcom miasta, w tym osobom wyjeżdżającym za granicę.

Propagowano szczepienia przeciwko grypie sezonowej, inwazyjnej chorobie meningokokowej i zakażeniom pneumokokowym oraz przeciwko zakażeniu wirusem SARS-CoV-2.

**Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych na terenie miasta Wałbrzycha
w 2020 r. w porównaniu do 2021 r.**

Jednostka chorobowa		Liczba zachorowań		Zapadalność	
		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2020	Rok 2021
Ospa wietrzna – B01		90	152	81,37	137,43
Styczność/narażenie na wściekliznę - Z20.3/Z24.2		2	6	1,81	5,42
Wirusowe zapalenie wątroby typu B B18.0-1		3	6	2,71	5,42
Wirusowe zapalenie wątroby typu C B18.2		3	6	2,71	5,42
Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy– A08.0	13	7	11,75	6,33
	inne określone A08.2-3	8	1	7,23	0,90
	nie określone– A.08.4	27	5	24,41	4,52
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez Clostridium difficile - A04.7	3	3	2,71	2,71
	nie określone– A04.9	0	1	0	0,90
Biegunka i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu– A09		63	51	56,96	46,11
Salmoneloza jelitowa – A02.0		9	9	8,14	8,14
Borelioza– A69.2		15	7	13,56	6,33
Płonica (szkarlatyna) – A38		39	4	35,26	3,62
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności– B20-B24		0	1	0	0,90
HIV– Z21		0	6	0	5,42
Lamblioza– A07.1		1	16	0,90	14,47
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic) – B26		0	2	0	1,81
Zakażenie SARS-CoV-2 – U07.1-2		2544	2300,12	7088	6506,09

VII. Ocena wymagań sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej

1. Obiekty rekreacji wodnej

Pływalnia kryta przy Zespole Szkół Nr 4, ul. Sokołowskiego 75, Wałbrzych

Zarządca obiektu systematycznie badał jakość wody z wymaganą częstotliwością oraz w zakresie obowiązujących parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych. Ponadto, na bieżąco rejestrował podstawowe parametry świadczące o czystości wody na pływalni.

Badania jakości wody na pływalni wykonane w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządcę oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu (17 badań pod względem bakteriologicznym i 10 pod względem fizykochemicznym), wykazały przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego (chloroformu) w 1 próbkę wody pobranej z niecki basenowej.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że przekroczenie miało charakter krótkotrwały, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu stwierdza, że woda w nieckach basenowych była bezpieczna dla zdrowia i spełniała wymogi rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono kontrolę obiektu, w trakcie której sprawdzono stan sanitarno-techniczny hali basenowej, pomieszczeń sanitarno-higienicznych dla osób korzystających z obiektu, pomieszczeń gospodarczych związanych z utrzymaniem czystości oraz prowadzenie zapisów z bieżącego badania parametrów wody.

W wyniku kontroli wydano zalecenia dotyczące:

- udostępnienia użytkownikom obiektu do zapoznania się zbiorczej oceny rocznej jakości wody na pływalni,
- prowadzenia rejestru spostrzeżeń dotyczących wody w nieckach basenowych,
- oznakowania dozownika z preparatem dezynfekcyjnym,
- odnowienia skorodowanej powierzchni grzejnika.

Pływalnia kryta z odnową biologiczną w hotelu „Maria”, ul. Wrocławska 134b, Wałbrzych

W okresie sprawozdawczym zarządca obiektu nie badał jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych z wymaganą częstotliwością, nie przekazywał na bieżąco sprawozdań z przeprowadzonych badań w ramach kontroli wewnętrznej oraz z uwagi na stosowanie dezynfekcji wody preparatem z nadtlenkiem wodoru nie prowadził w trakcie godzin funkcjonowania pływalni pomiarów podstawowych parametrów świadczących o dobrej jakości wody.

Badania jakości wody na pływalni wykonane w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządcę oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez Państwowego Powiatowego

Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu (52 przebadanych próbek wody, w tym 46 badań pod względem bakteriologicznym i 35 pod względem fizykochemicznym) wykazały przekroczenia:

- wskaźników mikrobiologicznych w 19 próbkach, co stanowi 41 % ogółem przebadanych próbek (ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C po 48 h w 6 próbkach – w niecce rekreacyjnej, jacuzzi i jacuzzi solankowym, bakterii *Pseudomonas aeruginosa* w 9 próbkach – w niecce rekreacyjnej, jacuzzi i jacuzzi solankowym),
- parametrów fizykochemicznych w 18 próbkach, co stanowi 50 % ogółem przebadanych próbek (azotanów w 2 próbkach - w niecce rekreacyjnej, utlenialności w 4 próbkach - w jacuzzi i jacuzzi solankowym, pH w 2 próbkach - w jacuzzi, mętności w 9 próbkach – w niecce rekreacyjnej, jacuzzi i jacuzzi solankowym).

W przypadku stwierdzenia przekroczeń parametrów sanitarnych wody w ramach kontroli wewnętrznej sprawozdania z badań nie były przekazywane do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu zgodnie z wymaganiami cytowanego rozporządzenia tj. w terminie 3 dni roboczych ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych.

Z uwagi na brak dostatecznej ilości badań wody oraz ilość, rodzaj, okres oraz częstość występowania przekroczeń parametrów fizykochemicznych i wskaźników mikrobiologicznych, ryzyko zdrowotne dla użytkowników pływalni, związane z brakiem nadzoru nad jakością wody przez zarządcę, było duże.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono kontrolę, w trakcie której sprawdzono stan sanitarno-techniczny hali basenowej, pomieszczeń sanitarno-higienicznych dla osób korzystających z obiektu, pomieszczeń gospodarczych związanych z utrzymaniem czystości oraz prowadzenie zapisów z bieżącego badania parametrów wody.

Stan sanitarno-techniczny wyżej wymienionych pomieszczeń, a także pomieszczenia gospodarczego na sprzęt porządkowy i środki czystości – nie budził zastrzeżeń.

W zakresie przestrzegania ograniczeń, zakazów i nakazów związanych z wystąpieniem epidemii COVID-19 w dniu kontroli nie stwierdzono uchybień - wydano polecenie dotyczące oznakowania pojemników zastępczych nazwą środka i datą ważności.

Pływalnia kryta przy Publicznej Szkole Podstawowej Specjalnej nr 10, ul. Ogrodowa 5a, Wałbrzych

W 2021 r. pływalnia była czynna około 4 miesięcy, tj. w styczniu, lutym, marcu i maju, ze względu na przerwę wakacyjną, przerwę związaną z ograniczeniem nauki w szkole oraz z uwagi na remont.

Badania jakości wody na pływalni wykonane w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządcę oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w okresie funkcjonowania obiektu (4 próbki pobrane w ramach kontroli wewnętrznej i 4 w ramach nadzoru PIS) wykazały przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników mikrobiologicznych (*Legionella* z natrysku męskiego i damskiego) w 2 próbkach wody pobranych w ramach nadzoru Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Badania rekontrolne nie zostały wykonane - zarządca pismem z dnia 6 września 2021 r., poinformował o wyłączeniu pływalni z użytkowania z uwagi na trwający remont, który nie został ukończony do końca 2021 r.

W trakcie kontroli w okresie sprawozdawczym skontrolowano halę basenową, pomieszczenia sanitarno-higieniczne dla osób korzystających z pływalni i dla pracowników, pomieszczenie gospodarcze związane z utrzymaniem czystości oraz pomieszczenie uzdatniania wody z magazynem środków chemicznych.

W wyniku kontroli stwierdzono duże wyeksploatowanie budynku i wydano zalecenia dotyczące:

- odnowienia powierzchni drzwi i ich ościeżnic w szatniach,
- zapewnienia łatwo zmywalnej powierzchni ścian przy punktach wodnych,
- odnowienia powierzchni ścian ponad lamperiami,
- odnowienia powierzchni kanałów wentylacyjnych,
- odnowienia powierzchni regałów i szafek z uszkodzoną okleiną,
- uzupełnienia braków w fugach w glazurze na podłodze w hali basenowej i niecce basenowej,
- odnowienia elementów konstrukcyjnych, stolarki i grzejników na ścianie okiennej i przeciwległej.

Park wodny „Aqua-Zdrój”, ul. Ratuszowa 6, Wałbrzych

Park wodny „Aqua-Zdrój” przy ul. Ratuszowej 6 w Wałbrzychu posiada nieckę sportową, rekreacyjną (wykorzystywaną dodatkowo do nauki pływania dla niemowląt), brodzik dla dzieci oraz 2 whirlpoole, a także nieckę hamowni. Zarządca obiektu systematycznie badał jakość wody w nieckach basenowych z wymaganą częstotliwością w zakresie obowiązujących parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych oraz przekazywał na bieżąco PPIS w Wałbrzychu sprawozdania z przeprowadzonych badań.

Badania jakości wody na pływalni wykonane w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządcę oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez PPIS w Wałbrzychu (169 badań pod względem bakteriologicznym i 92 pod względem fizykochemicznym), wykazały jednorazowo przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów bakteriologicznych - bakterii *Pseudomonas aeruginosa* - w 6 próbkach wody we wszystkich funkcjonujących nieckach (niecka rekreacyjna, niecka sportowa, hamowania, brodzik, wanna SPA nr 1, wanna SPA nr 2). Zarządca w trybie natychmiastowym podjął działania naprawcze oraz wykonał badania kontrolne, które wykazały poprawę jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono kontrolę obejmującą ocenę stanu higieniczno-technicznego hali basenowej i zaplecza sanitarnego dla klientów oraz spełnienia warunków wyżej cytowanego rozporządzenia, a także przestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów związanych z wystąpieniem epidemii COVID-19. W wyniku kontroli polecono:

- przy kasie parku wodnego oraz na stronie internetowej udostępnić do wglądu zbiorczą ocenę roczną jakości wody na pływalni.
- wymienić silikonowe uszczelnienia wokół niecek hamowni, wewnątrz i na zewnątrz kabiny prysznicowej w pomieszczeniu dla ratowników oraz w kabinie w toalecie damskiej,
- doprowadzić do właściwego stanu powierzchnię ścian w pomieszczeniu gospodarczym,
- zapewnić oznakowanie dozowników o stosowanym preparacie do dezynfekcji przy drzwiach wejściowych do parku wodnego.

2. Hotele i inne obiekty świadczące usługi hotelarskie

W 2021 r. skontrolowano 8 hoteli oraz 2 inne obiekty, świadczące usługi noclegowe (nie posiadające kategorii) na terenie miasta Wałbrzycha pod względem spełnienia ogólnych wymogów sanitarnych oraz stosowania się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz wytycznych i zaleceń dotyczących zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa. Ogółem przeprowadzono 24 kontrole sanitarne w tego typu obiektach.

Obiekty noclegowe odznaczały się dobrym stanem sanitarno-technicznym – postępowanie z bielizną czystą i brudną było prawidłowe, czystość w pomieszczeniach zachowana. Ponadto przestrzegano przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 276).

W zakresie nakazów, zakazów i ograniczeń w związku ze stanem epidemii skontrolowano w obiektach hotelarskich przestrzeganie:

- nakazu zakrywania ust i nosa przez personel,
- ograniczenia w zakresie udostępnienia liczby pokoi dla gości,
- nakazu oznakowania miejsc ogólnodostępnych tablicami informującymi o zachowaniu dystansu,
- nakazu zapewnienia w miejscach ogólnodostępnych środka do dezynfekcji rąk.

W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

W 2021 roku skontrolowano 51 zakładów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej w zakresie spełnienia ogólnych wymogów sanitarnych oraz stosowania się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, a także wytycznych i zaleceń dotyczących zminimalizowania ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa. W zakładach, w których przeprowadzane są zabiegi naruszające ciągłość tkanek ludzkich w większości przypadków stwierdzono opracowane procedury, wynikające z wymagań art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Sprzęt wielokrotnego użytku używany do zabiegów jest poddawany sterylizacji w autoklawach, a proces dekontaminacji jest właściwie monitorowany za pomocą wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych. Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych zakładów był prawidłowy, z wyjątkiem zakładu fryzjerskiego przy ul. Konopnickiej 1 w Wałbrzychu, gdzie prowadzone było postępowanie administracyjne, dotyczące doprowadzenia do właściwego stanu ścian i sufitów w pomieszczeniach oraz doprowadzenia do właściwego stanu technicznego stolarki okiennej, z ostatecznym dniem wykonania obowiązków do dnia 30 grudnia 2021 r. W odniesieniu do kilku obiektów wydano zalecenia, dotyczące:

- oznakowania datą pierwszego otwarcia środków do dezynfekcji rąk,
- oznakowania etykiet w języku polskim na środkach higieny i kosmetykach,

- oznakowania datą pierwszego otwarcia preparatów kosmetycznych.

W skontrolowanych solariach nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. 2017 poz. 2011), dotyczących: reklamowania i promocji usług w zakresie opalania ciała, informowania klientów o szkodliwości korzystania z solarium, udostępniania solarium małoletnim oraz reklamy tego typu usług.

Procedury związane z wystąpieniem stanu epidemii w zakładach świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej były przestrzegane z wyjątkiem 3 zakładów fryzjerskich. Za nieprzestrzeganie nakazu zasłaniania ust i nosa za pomocą maseczki higienicznej przez personel właścicieli obiektów ukarano mandatem karnym.

4. Obiekty małej infrastruktury

Place zabaw

W 2021 roku skontrolowano 15 placów zabaw na terenie dzielnic Biały Kamień, Śródmieście oraz Podzamcze w Wałbrzychu będących w zarządzie Spółdzielni Mieszkaniowych „Skarbek”, „Poniatów” oraz „Podzamcze”. W wyniku kontroli wydano zalecenia zarządcom obiektów dotyczące:

- odnowienia powłok malarskich elementów drewnianych (urządzeń do zabaw oraz ławek),
- naprawy urządzeń do zabawy,
- zapewnienia regulaminu korzystania z placu zabaw,
- uzupełnienia uszkodzonej siatki ogrodzenia,
- ogrodzenia piaskownicy.

Zgodnie z zaleceniami GIS piasek w kontrolowanych piaskownicach był wymieniany przed sezonem letnim, co potwierdzały przedłożone przez zarządców faktury z zakupu i wymiany piasku.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia prowadzona przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego w 2021 roku

Działalność prowadzono poprzez:

- wdrażanie, koordynację, monitorowanie i ocenianie realizowanych programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- programowanie i realizację zadań skierowanych na rozwiązywanie problemów i minimalizowanie zagrożeń zdrowotnych, szczególnie związanych z sytuacją epidemiologiczną.
- współpracę z podmiotami uczestniczącymi w procesie promocji zdrowia,
- inicjowanie działań prozdrowotnych.

Podejmowano realizację zadań zleczanych przez instytucje nadrzędne oraz realizację działań lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem działań związanych z COVID-19

Instytucje i organizacje, z którymi współpracowano w ramach realizacji zadań:

- Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski w Wałbrzychu, urzędy miast i gmin powiatu wałbrzyskiego
- Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój w Wałbrzychu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu / Centrum Aktywności Lokalnej i Centrum Integracji Rodziny/
- Ośrodek Społeczno- Kulturalny „Podzamcze” w Wałbrzychu
- Wałbrzyski Ośrodek Kultury
- Dyrektorzy żłobków, przedszkoli, nauczyciele
- Dyrekcje i grona pedagogiczne szkół
- uczelnie wyższe
- placówki wypoczynku dzieci i młodzieży
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Terenowy w Wałbrzychu
- PTTK Oddział Wałbrzych
- Hufiec ZHP Ziemi Wałbrzyskiej
- Biblioteka pod Atlantami w Wałbrzychu, filie
- podmioty lecznicze
- zakłady pracy, placówki handlowe, spółdzielnie mieszkaniowe, apteki,
- lokalne mass media /radio, prasa, TV/

Realizacja zagadnień problemowych

W 2021 roku realizowano przede wszystkim działania wynikające z sytuacji epidemiologicznej oraz programy krajowe wynikające z polityki zdrowotnej państwa, programy wojewódzkie i lokalne oraz interwencje nieprogramowe.

Realizowano działania dotyczące następujących problemów zdrowotnych:

Ogólnopolski program edukacyjny "Trzymaj Formę" XIV edycja

Celem programu jest edukacja dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych związanych z właściwym odżywianiem i aktywnością fizyczną poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Koordynowano i monitorowano realizację programu.

W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 12 szkół. W realizację programu włączyło się 63 nauczycieli i innych pracowników szkół. Przeprowadzono 7 wizytacji realizacji programu.

Zasięg programu: 2038 uczniów oraz 478 rodziców.

Ogólny zasięg 2516 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu. Przesłano informację do 32 placówek.

Zapobieganie HIV/AIDS

Opracowano sprawozdanie za 2020 r. oraz harmonogram i plan realizacji zadań na 2022 r. Umieszczono informacje /12x/ w mediach społecznościowych i stronie internetowej PSSE, opracowano wystawę materiałów w siedzibie PSSE. Przekazano materiały i zaproszenie do współpracy do 27 placówek. Zasięg działań ok. 1000 osób

„Skąd się biorą produkty ekologiczne”- nowy ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Grupa, do której skierowany jest program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej. Uczestnicy programu realizują zajęcia edukacyjne, podczas których uczą się skąd się biorą produkty ekologiczne, dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny. Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów dzieci. Zostały nagrane dwa webinaria #polprofilaktyka z udziałem eksperta odpowiednio dla rodziców oraz nauczycieli/opiekunów.

Program realizowało 26 przedszkoli. Przeprowadzono 18 spotkań /szkolenia, instruktaże, omówienie materiałów/ w przedszkolach. W realizację programu włączyło się 64 realizatorów. Przeprowadzono 24 wizytacje realizacji programu. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Zasięg programu: 1158 dzieci oraz 787 rodziców.

Ogólny zasięg: 2009 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu. Przesłano informację do 32 placówek.

Działania w ramach ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu

Koordynowano na terenie Miasta i Powiatu Wałbrzyskiego realizację wieloletnich programów i projektów:

• Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej "Czyste Powietrze Wokół Nas"

Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach narażenia na bierne palenie.

Grupa docelowa: dzieci 5-6 letnie oraz ich rodzice i opiekunowie.

Koordynowano i monitorowano realizację programu. W ramach monitoringu przeprowadzono 1 wizytację realizacji programu.

Program realizowało 16 placówek. Dzieci i rodzice chętnie uczestniczyli w działaniach, wzbogacając wiedzę na temat profilaktyki antytytoniowej, szczególnie ochrony dzieci przed biernym paleniem.

Zasięg programu: 872 dzieci oraz 531 rodziców.

Ogólny zasięg-1403 osoby.

Zainaugurowano kolejną edycję programu, przesłano informację do 32 placówek.

• Program Edukacji Antytytoniowej "Nie pal przy mnie, proszę."

Celem programu jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za zdrowie, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie oraz kształtowanie postaw asertywnych.

Adresatami programu są dzieci klas I-III szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny. Koordynatorzy szkolni oraz współrealizatorzy zostali przeszkoleni w poprzednich edycjach.

Program realizowało 7 szkół podstawowych. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Zasięg programu: 595 dzieci oraz 466 rodziców.

Ogólny zasięg: 1061 osób.

Zainaugurowano kolejną edycję programu.

- **Program Profilaktyki Palenia Tytoniu "Znajdź właściwe rozwiązanie"**

Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu.

Adresatami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny.

Realizację programu kontynuowały 4 szkoły. Zdaniem koordynatorów program jest bardzo pomocny w realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień, realizacja programu umożliwia rzeczowe i obrazowe przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących palenia tytoniu oraz kształtowanie postaw zobowiązujących do niepalenia.

Programem objęto 607 uczniów i 335 rodziców.

- **Ogólnopolski projekt „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych - KIK68”**

Podtrzymywano efekty kampanii społecznej „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, której celem jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Przekazywano materiały kampanii w trakcie 1 imprezy ogólnospołecznej /60 osób/.

W roku szkolnym 2020/2021 realizowano **VIII edycję programu edukacyjnego skierowanego do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych „ARS czyli jak dbać o miłość”**, jednego z elementów programu KIK 68.

Program realizowało 5 szkół ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 380 uczniów oraz 78 rodziców.

Zasięg programu - 458 osób.

• **Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkół podstawowych „Bieg po zdrowie”.**

Program stanowi źródło rzetelnej wiedzy na temat zagadnień dotyczących palenia tytoniu i ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów. Forma programu sprzyja wzmocnieniu poczucia własnej wartości, przygotowuje do świadomych wyborów w obszarze własnego zdrowia oraz sprzyja wyrażaniu własnych oczekiwań i opinii. Przesłano wytyczne do 32 placówek. Zakupiono zeszyty do realizacji dla uczniów. Program zainicjowano przesyłając pismo do wszystkich szkół i przekazując materiały edukacyjne do placówek. Odkonano 8 spotkań informacyjnych w trakcie których udzielano instruktażu dot. realizacji i sprawozdawczości. Przeprowadzono 2 wizytacje. Sprawozdanie z realizacji otrzymano z 6 szkół podstawowych. Opracowano uwagi do realizacji do WSSE.

Zasięg programu - 241 uczniów i 215 rodziców. Razem 456 osób.

Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program jest skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Jego głównym celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy poprzez zwiększenie poziomu wiedzy i zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia. Program realizowało 6 szkół ponadpodstawowych.

Zasięg programu- 460 uczniów, 124 rodziców, 13 realizatorów.

Ponadto w szkołach prowadzona była edukacja w zakresie profilaktyki HPV w trakcie innych działań - ok. 600 osób.

Zasięg działania: 1197 osób.

Bezpieczny wypoczynek

Cel: Ograniczenie występowania wypadków i urazów oraz zagrożeń związanych z okresem wakacji. Adresaci działań: społeczność powiatu wałbrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Prowadzono działania w ramach akcji letniej. Do placówek nauczania i wychowania przesłano obszerną informację wraz z materiałami edukacyjnymi dotyczącą zaleceń zdrowotnych na okres letni do wykorzystania w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży /72/. Opracowano materiały pomocne w prowadzeniu działań, które także we współpracy z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży były przekazywane kierownikom i opiekunom placówek

wypoczynku letniego oraz pracownikom biur podróży i jednostek usługowych wraz z instruktążem metodycznym i merytorycznym.

Prowadzone były spotkania organizacyjne i informacyjne /31/, punkty informacyjno-edukacyjne /3/ oraz działania edukacyjne – pogadanki, ćwiczzenia prawidłowego mycia rąk, gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach wypoczynku /32 spotkania – 568 osób/. Przeprowadzono 4 konkursy, w których udział wzięły 52 osoby. Przeprowadzono 167 rozmów indywidualnych i instruktaży. W ramach realizacji działań współpracowano z 20 placówkami. Prowadzono dystrybucję i ekspozycję materiałów edukacyjnych. Umieszczano informacje na stronach internetowych i fb PSSE /bezpieczny wypoczynek, upały, I pomoc, nawodnienie - ok. 400 odbiorców/. Uczestnicy zorganizowanych form wypoczynku otrzymali naklejki oraz opaski odbłaskowe ufundowane przez PSSE w Wałbrzychu. Tematyka podejmowanych działań została rozszerzona o bezpieczne zachowania w dobie pandemii.

Zasięg podjętych działań: 971 osób.

-Profilaktyka palenia tytoniu w tym Światowy Dzień Bez Tytoniu i Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu.

• *Światowy Dzień bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu*

Działania skierowane były do społeczności lokalnej. Zainicjowano działania przekazując opracowania informujące o założeniach i celach Światowego Dnia Bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu do placówek nauczania i wychowania oraz placówek leczniczych, zakładów pracy, jednostek współpracujących i lokalnych massmediów. Prowadzono działania edukacyjne w punktach informacyjnych w trakcie działań ogólnospołecznych.

Materiały edukacyjne z zakresu profilaktyki nikotynizmu eksponowane były w siedzibie PSSE. Umieszczono informacje na stronie internetowej i fb PSSE.

Zasięg działań- 363 osoby.

- Dzień Seniora

Przeprowadzono 3 spotkania informacyjne połączone z instruktażem i przekazaniem materiałów w celu pozyskania partnerów do działań w klubach i stowarzyszeniach dla seniorów. Prowadzono działania w punkcie edukacyjnym z zakresu promocji zdrowia osób starszych oraz profilaktyki grypy, koronawirusa i promocji szczepień. Wspólnie z OSK Podzamcze przeprowadzono konkurs „Dla zdrowia - spacer w barwach jesieni”. Umieszczano materiały skierowane do seniorów na str. internetowej i fb.

Zasięg działań – 150 osób, 5 placówek

-Promocja zdrowego stylu życia ,aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

Tematyka wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie oraz promocji zdrowego stylu życia była poruszana w trakcie podejmowanych przez Sekcję OZ i PZ działań oraz imprez organizowanych przy współpracy z innymi jednostkami: 9 punktów i akcji oświatowo-zdrowotnych w trakcie imprez /865 osób/. Prowadzono pogadanki w trakcie działań dla dzieci i młodzieży w okresie wakacji /32 pogadanki/ - 568 osób-.

Prowadzono działania w ramach kampanii społecznych:

- Kampania 40+ - przesłanie informacji do mass-mediów- 27, umieszczenie na stronie internetowej i fb - 186 osób
- Kampania ”Wybieraj bezpieczną żywność”- zorganizowano i prowadzono webinarium, w którym wzięło udział 30 osób, przesłano zaproszenie, materiały informacyjne i materiały po szkoleniu do 80 placówek, zorganizowano wystawę materiałów w siedzibie PSSE, umieszczano informacje oraz materiały na str. internetowej i fb PSSE - 11 działań, 461 odbiorców;
- Kampania „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy - Dźwigaj z głową” – przesłano informację i materiały do 99 zakładów pracy.
- Przesłano do szkół informacje dot, bezpiecznego korzystania ze smartfonów, umieszczano na fb informacje dot. tornistrów, wszawicy, antybiotyków, Światowego Dnia Mycia Rąk, Tygodnia szczepień, narkomanii, grzybów – 14 działań, ok. 1000 odbiorców.

Działania związane z aktualną sytuacją epidemiologiczną

- profilaktyka grypy i zachorowań grypopodobnych

Działania wspólne z profilaktyką zakażeń koronawirusem w okresie jesienno-zimowym.

- profilaktyka zakażeń koronawirusem, działania w trakcie epidemii

W związku z epidemią COVID-19 pracownicy Sekcji OZiPZ realizowali zadania edukacyjne z zakresu ochrony przed koronawirusem, kampanii #szczepimy się, zadania niezbędne do zapewnienia pomocy obywatelom oraz prowadzili obsługę SEPIS. Przekazywano informacje dot. aplikacji STOP COVID, profilaktyki zakażeń oraz kampanii #szczepimy się wraz z materiałami informacyjnymi do 142 jednostek - podmiotów leczniczych, aptek, urzędów miast i gmin, zakładów pracy, marketów, wyższych uczelni, szkół, przedszkoli, ośrodków kultury, mass-mediów, zakładów pracy spółdzielni mieszkaniowych i innych jednostek współpracujących, w miarę możliwości monitorowano ich wykorzystanie. Umieszczano informacje na stronie internetowej i fb - 47 informacji, 1307 odbiorców.

W ramach realizacji kampanii #szczepimy się zrealizowano następujące działania:

Opracowano, wdrożono i podsumowano akcje edukacyjne:

- **„Babciu, dziadku zaszczep się! Dla siebie i dla mnie!”**- opracowano plan interwencji, scenariusz zajęć, materiały - laurki, ulotki, /zakup, wydruk/. Przesłano informację wraz z materiałami do wszystkich przedszkoli. Odbyło się 16 spotkań połączonych z instruktażem i przekazaniem materiałów. Otrzymano informacje zwrotne nt. realizacji wraz z dokumentacją zdjęciową. Interwencja spotkała się z bardzo dobrym odbiorem. Przekazano podziękowania od PPIS w Wałbrzychu. Działaniem objęto 16 placówek, zasięg ok, 1000 osób

- Promocja szczepień ochronnych „Pomóż walczyć z epidemią – zaszczep się przeciw Covid- 19.” I etap akcji

Opracowano plan akcji i materiały informacyjne.

Przesłano informację i materiały do 400 jednostek z prośbą o współpracę - zakłady pracy, podmioty lecznicze, ośrodki kultury, urzędy miast i gmin, lokalne mass-media, placówki oświatowe. Wydruk materiałów – 5000 sztuk.

Odbyły się spotkania informacyjne z partnerami, ukierunkowanie działań, przekazanie materiałów

- placówki nauczania i wychowania – 14- umieszczenie na tablicach ogłoszeń, przekazanie rodzicom
- spółdzielnie mieszkaniowe, OSK Podzamcze -3 - umieszczenie na klatkach schodowych, powiększone w formie plakatów na tablicach ogłoszeń
- przychodnie zdrowia- 4- na tablicach ogłoszeń, dystrybucja wśród pacjentów
- OSiR Boguszów-Gorce- umieszczenie na tablicach ogłoszeń w 6-ciu punktach w dzielnicach Boguszowa-Gorc, dystrybucja wśród uczestników zajęć ,
- Urzędy Miast Wałbrzych, Boguszów-Gorce, Szczawno-Zdrój- umieszczenie informacji na str,internetowych i tablicach ogłoszeniowych, dystrybucja ulotek wśród petentów
- Biblioteki Wałbrzych+ filie, Szczawno Zdrój - umieszczanie ulotek w wypożyczanych książkach.

Wzmocnienie i poszerzenie kręgu odbiorców - działania współrealizatorów.

Informacje w mediach społecznościowych i stronach internetowych PSSE i partnerów.

Umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń PSSE i przekazanie ulotek dla petentów.

Ocena efektywności akcji na podstawie ilości placówek realizujących oraz liczby osób i grup społecznych objętych działaniami - 432 jednostki, rozdysponowane ulotki: 5000 szt.

Zebranie informacji od realizatorów programu na temat efektów i przydatności programu w działaniach profilaktycznych. Zgodnie z rozmowami w trakcie spotkań działanie bardzo potrzebne, chętnie realizowano, ulotka opracowana ciekawie.

- Mamu tato „Zaszczep się przeciw COVID 19! Dla siebie i dla mnie.”

Opracowano plan interwencji, scenariusz zajęć i materiały edukacyjne. Zaprojektowano i zakupiono 3000 laurki. Przesłano komplet materiałów do 75 placówek /przedszkola, szkoły/. Odbyły się spotkania informacyjne połączonych z instruktążem. Przeprowadzono ewaluację działań. W placówkach realizujących przeprowadzone były zajęcia zgodnie ze scenariuszem, umieszczano materiały na tablicach ogłoszeń, przekazano laurki i materiały rodzicom i członkom rodzin. Zasięę działań - 16 placówek, 3268 osób.

Umieszczono informacje i materiały na stronie internetowej PSSE. Placówki realizujące umieszczały informacje i zdjęcia w swoich mediach społecznościowych.

- „Wiemy jak zdrowo żyć. Wzmacniamy swoje zdrowie.”

Opracowano plan interwencji, scenariusz zajęć z wykorzystaniem kolorowanki „Wiemy jak pokonać wirusy i bakterie”. Zakupiono 900 książeczek i wraz z materiałami informacyjnymi i instruktążem przekazano do szkół i przedszkoli /32 spotkania, 44 osoby/ oraz przekazywano w trakcie imprez ogólnospołecznych w okresie wakacji. Przeprowadzono ewaluację działań.

Zasięę działań 35 placówek, 942 dzieci, 868 rodziców.

- Promocja szczepień ochronnych „Pomóż walczyć z epidemią – zaszczep się przeciw Covid- 19.” II etap akcji

Przesłano pisma do szkół- Wytyczne MEN, List MZ dot. szczepień, opracowano i przesłano materiały edukacyjne dla uczniów i rodziców /prezentacja, spoty, bajka, ulotka do wyeksponowania/ - do 79 placówek.

Kontynuowano realizację akcji, aktualizowano informacje i wydrukowano materiały edukacyjne /3x5000 szt./ W trakcie działań w okresie wakacji informowano o profilaktyce zakażeń koronawirusem i szczepieniach p/covid 19 /32 spotkania – 568 osób/. Sukcesywnie umieszczano materiały edukacyjne na stronie internetowej PSSE i fb . Prowadzono dystrybucję materiałów, zaleceń oraz poradnictwo dla placówek wypoczynku dzieci i młodzieży. Przeprowadzono spotkania informacyjne /57 placówek/, 126 osób – placówki nw, biblioteki, domy kultury, przychodnie, apteki, teatr, kawiarnie, biura podróży, urzędy, placówki usługowe i handlowe, Centrum Krwiodawstwa, Parafia, szpitale, Biuro Radnego, Stara Kopalnia, Aqua Zdrój, Dom Dziecka, TPD, Stowarzyszenie „Nowe Życie, Komenda Hufca ZHP, Powiatowy

Urząd Pracy /wraz z dystrybucją materiałów/ oraz konkurs plastyczny „Nie zapominaj o swoim bezpieczeństwie”/10 osób/ we współpracy z Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym „Podzamcze” w Wałbrzychu. Zakupiono i przekazano nagrody w konkursie. Zorganizowano wystawę w siedzibie PSSE „Znaki czasu epidemii” oraz wystawy i dystrybucję materiałów informacyjnych - 2952 osoby. Materiały informacyjne były przekazywane w trakcie kontroli przez pracowników innych działów merytorycznych do 285 placówek. We współpracy z Oddziałem Epidemiologii przekazano materiały do 17 Przychodni.

Prowadzono edukację w punktach edukacyjnych organizowanych w ramach imprez ogólnospołecznych:

- „Rodzinny Finał Wakacji” Boguszów-Gorce- 400 osób,
- „Dzień Zdrowia” Szczawno Zdrój- 80 osób
- „Bieg o szablę Dąbrowskiego” Szczawno Zdrój – 100 osób
- Bieg Przełajowy w ramach Europejskiego Tygodnia Sportu - 55 osób
- Kryterium Uliczne, „ O złotą spinkę Prezydenta Wałbrzycha”- 50 osób
- Festyn Brave Kids – 60 osób
- Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój- 3 punkty edukacyjne -120 osób,

Przekazywano informacje, ulotki, naklejki „Myj ręce zachowaj dystans” oraz opaski odblaskowe.

Liczba działań -1108.

Zasięg działań: 1118 jednostek, ok. 19900 osób.

Pozostałe informacje

Na stronie internetowej oraz fanpage’u Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Wałbrzychu umieszczano informacje dotyczące prowadzonych programów, akcji informacyjno-edukacyjnych, sytuacji epidemiologicznej i profilaktyki.

Pracownik Sekcji OZiPZ przeprowadził 3 szkolenia dla pracowników PSSE z zakresu przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych oraz 14 szkoleń nt. aplikacji STOP COVID.

Zakupiono lampę UV do ćwiczeń z zakresu prawidłowego mycia rąk. Zakupiono 1000 opasek odblaskowych z logo PIS , które były przekazywane dzieciom i młodzieży w trakcie działań.

Działalność kontrolna

Przeprowadzono ogółem 34 wizytacje w celu oceny realizowanych programów edukacyjnych inicjowanych i koordynowanych przez Inspekcję Sanitarną. Pracownik Sekcji OZiPZ uczestniczył we wspólnych kontrolach przestrzegania ograniczeń, nakazów zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.